

คู่มือ ธงไตรรงค์ อำรงไทย

แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติไทย

คู่มือองไตรรงค์ อารงไทย
สำนักรงานเสริมสร้ารงเอกรลักรณข์องชาต
สำนักรงานปลัตสำนักรนายกรัรฐมนตร
พืมพ์คร้ร้งที่ ๔ พุทธศักรรพ ๒๕๖๑
จำนวน ๗,๐๐๐ เล่ม

สำนักรงานปลัตสำนักรนายกรัรฐมนตร. เสริมสร้ารงเอกรลักรณข์องชาต.
คู่มือองไตรรงค์ อารงไทย.--กรุงเทพฯ : อรุณการพืมพ์,
๒๕๕๓. ๑๑๒ หน้า

๑. ธง. ๒. ชาตไทย I. ช่อเรื่อ
929.92
ISBN 978-616-235-058-0

พืมพ์เผยแพร์ ห้ามจำหน่าย

พืมพ์ที่ บริษัท ชิตี มีเตีย โกต์ จำกัต
๘๐/๒๑ ม.๕ ช.ทุ้งม้งกร ๑๕ ถ.ทุ้งม้งกร แขวงนิมพลี เขตตลิ่งชัน กทม. ๑๐๑๗๐
โทร. ๐ ๒๔๔๘ ๘๐๒๑
E-mail : goya904@hotmail.com

เครื่องหมายแห่งไตรรงค์

- ๑๖ ขอร่ำว่าพันบรรยาย ความกึกเครื่องหมาย แห่งสี่ทั้งสาม
งามถนุกั.
- ๑ ขาวคือบริสุทธิ์ศรีสวัสดิ์ ทนายพระไตรรัตน์ และธรรมะ
กัมมิจิตไทย.
- ๑ แดงคือโลหิตเราไซรั ซึ่งยอมสละได้ เพื่อรักษาศาสนา.
- ๑ น้ำเงินคือสีโสภา อันจอมประชา ธิโปรกเป็นของส่วนองค์.
- ๑ จักริ้วเข้าเป็นไตรรงค์ จึงเป็นสีธง ที่รักแห่งเราชาวไทย.
- ๑ ทหารอวดการนำไป ยงยุทธ์วิชัย วิชิตก็ชูเกียรติสยาม ฯ
วรรณะสมบัติ

พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
(จากหนังสือดุสิตสมิตฉบับพิเศษ พ.ศ. ๒๔๖๑ สละกตตามต้นฉบับ)

คำปรารภ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตราพระราชบัญญัติธงขึ้นใหม่ในพุทธศักราช ๒๔๖๐ เนื่องจากในสมัยนั้นไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ กับประเทศสัมพันธมิตร ซึ่งส่วนใหญ่ธงจะมีสามสี ธงชาติไทยในสมัยนั้นจึงเป็นรูปสี่เหลี่ยมรี ขนาดกว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน มีแถบสีน้ำเงินแกว่ง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๓ ของขนาดกว้างแห่งธงอยู่กลาง มีแถบขาวกว้าง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๖ ของขนาดความกว้างแห่งธงข้างละแถบ แล้วมีแถบสีแดงกว้างเท่าแถบขาวประกอบขึ้นนอกอีกข้างละแถบ และเรียกธงนี้ว่า “ธงไตรรงค์” และทรงกำหนดความหมายของสีธงชาติไว้ว่า สีแดง หมายถึง ชาติ คือประชาชน สีขาว หมายถึง ศาสนา และสีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์ ซึ่งธงไตรรงค์ หรือธงชาติไทย ถือเป็นสัญลักษณ์อันสูงสุดของชาติเป็นสิ่งที่เตือนใจให้อนุชนได้รำลึกถึงการเสียสละเลือดเนื้อของบรรพบุรุษเพื่อรักษาไว้ซึ่งแผ่นดิน และร้อยดวงใจคนทั้งชาติให้เป็นหนึ่ง หล่อหลอมความรักสามัคคี สร้างเสริมความภูมิใจในความเป็นชาติ ก่อเกิดเป็นพลังยิ่งใหญ่ในการพัฒนาชาติไทยให้วัฒนาสถาพร

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙ ได้มีมติเห็นชอบกำหนดให้วันที่ ๒๘ กันยายนของทุกปีเป็นวันพระราชทานธงชาติไทย (Thai National Flag Day) และเริ่มในวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ เป็นวันแรก โดยไม่ถือเป็นวันหยุดราชการ รวมทั้งกำหนดให้มีการชักและประดับธงชาติไทยในวันดังกล่าว เพื่อเป็นการสร้างความภาคภูมิใจของคนในชาติและเป็นการน้อมรำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานธงไตรรงค์เป็นธงชาติไทย ดังนั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้จัดกิจกรรม ๑๐๐ ปี ธงชาติไทย ร้อยดวงใจไทยทั้งชาติ เพื่อเผยแพร่ความรู้และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติไทยและเพลงชาติไทยให้แก่หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานภาคเอกชน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปได้รับรู้และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยกิจกรรมอย่างหนึ่งคือการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือธงไตรรงค์ ธำรงไทย เป็นการจัดพิมพ์ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๔ ซึ่งคณะผู้จัดทำได้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หนังสือดังกล่าวมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในนามของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ขอขอบคุณผู้มีส่วนในการจัดทำหนังสือคู่มือธงไตรรงค์ อารงไทย ครึ่งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือคู่มือฉบับนี้จะอำนวยประโยชน์แก่หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และประชาชนทุกหมู่เหล่า เพื่อจะได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธงชาติไทยและเพลงชาติไทย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมต่อไป

(นางพัชรภรณ์ อินทรียงค์)
ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ได้จัดกิจกรรม ๑๐๐ ปี ธงชาติไทย ร้อยดวงใจไทยทั้งชาติ โดยกิจกรรมดังกล่าวได้มีการจัดพิมพ์หนังสือคู่มือธงไตรรงค์ ธำรงไทย เพื่อรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจและแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติและเพลงชาติไทยในเรื่องการใช้ การชัก การแสดง การประดับ การแสดงความเคารพ การพับเก็บรักษา และการทำลายธงชาติเก่าที่เสื่อมสภาพ รวมถึงการร้องเพลงชาติอย่างถูกต้องให้แก่หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานภาคเอกชน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ซึ่งการจัดพิมพ์ในครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๔ จำนวน ๗,๐๐๐ เล่ม โดยมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นและง่ายต่อการนำไปใช้ประโยชน์

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือธงไตรรงค์ ธำรงไทย จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำไปใช้ทั้งในฐานะหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคล เพื่อจะได้ถือปฏิบัติต่อธงชาติและเพลงชาติไทยได้อย่างเหมาะสม และถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ต่อไป

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

ธงไตรรงค์ ธำรงไทย...สัญลักษณ์แห่งการรวมใจ

ความรัก และความสามัคคี

ธงชาติไทย...สัญลักษณ์สูงสุดของชาติ

สิ่งเตือนใจให้อนุชนได้รำลึกถึงการเสียสละเลือดเนื้อของบรรพบุรุษ
เพื่อรักษาไว้ซึ่งแผ่นดิน และร้อยดวงใจคนทั้งชาติให้เป็นหนึ่ง
หล่อหลอมความรัก สามัคคี สร้างเสริมความภูมิใจในความเป็นชาติ
ก่อเกิดเป็นพลังยิ่งใหญ่ในการพัฒนาชาติไทยให้วัฒนาสถาพร

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ภาค ๑ : ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชาติไทย

๑

ความหมายและความสำคัญของธงชาติ

๑

ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย

๒

ความหมายของสีธงชาติไทย

๓

วิวัฒนาการธงชาติไทย

๓

ภาค ๒ : แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติ

๔

การใช้องธงชาติไทย

๔

- ลักษณะธงชาติที่นำมาใช้

๔

- รูปธงชาติตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๒๒

๕

- ขนาดเสาธงและพื้นของธงชาติ

๑๐

- การใช้องธงชาติกับผู้เสียชีวิต

๑๑

- การใช้องธงชาติคลุมศพ

๑๒

- การใช้องธงชาติคลุมหีบศพ หรืออัฐิ

๑๒

- วิธีการใช้องธงชาติคลุมศพ หรือหีบศพ

๑๓

การชักธงชาติ

๑๔

- ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการชักธงชาติ

๑๔

- การชักธงชาติ

๑๕

- การชักธงชาติในราชอาณาจักร

๑๖

- กำหนดวันและระยะเวลาการชักธงชาติ

๑๗

- การลดธงชาติครึ่งเสา

๑๘

- การกำหนดเวลาการชักธงชาติขึ้นและลง

๑๙

- การชักธงชาตินอกราชอาณาจักร

๑๙

การแสดงธงชาติ

๒๐

- ความหมายการแสดงธงชาติ

๒๐

- การแสดงธงชาติในกรณีอื่น

๒๐

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

การประดับธงชาติ

๒๑

- ความหมายการประดับธงชาติ ๒๑
- การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น ๒๑
- การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมฉายาลักษณ์ ๒๒
- การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ ๒๒

การทำความเคารพธงชาติ

๒๔

การดูแลรักษาธงชาติ

๒๕

การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามหรือไม่สมควรต่อธงชาติ

๒๕

บทกำหนดโทษ

๒๖

เพลงชาติ

๒๗

- ประวัติทำนองเพลงชาติ ๒๗
- ประวัติเนื้อร้องเพลงชาติ ๒๘
- เนื้อร้อง การออกเสียง และความหมาย ๓๓
- การเคารพธงชาติและเพลงชาติ ๓๕

การใช้เพลงชาติ

๓๖

ภาค ๓ : บทสรุปและความรู้เกี่ยวกับเรื่อง “ธงชาติไทย”

๓๗

ภาคผนวก : กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ การชัก

การแสดง การประดับธงชาติ และการร้องเพลงชาติ

๕๒

เกร็ดความรู้ : การประดับธงพระอิสริยยศ

๔๗

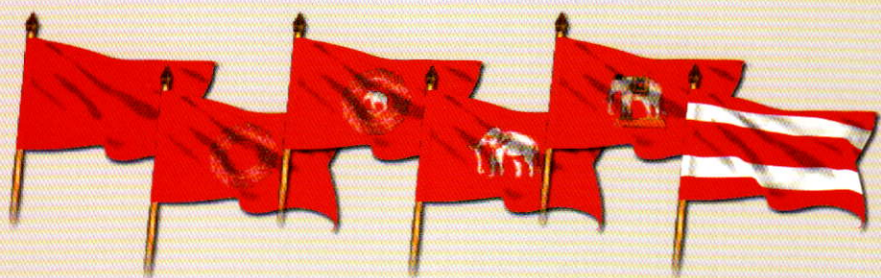
คำแนะนำในการพับธงชาติ

๑๑๔

คำแนะนำในการทำลายธงชาติเก่าที่ชำรุดเสื่อมสภาพ

๑๑๖

หนังสืออ้างอิง

ภาค ๑

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชาติไทย

ประเทศไทยหรือที่เรียกกันว่า “ชาติ” หมายถึง แผ่นดิน อาณาเขต และประชากร ที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินนั้น อันเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความสามัคคี ความเสียสละ ความกล้าหาญ และการมีผลประโยชน์ร่วมกัน อันมีเอกลักษณ์ และวัฒนธรรม ประจำชาติเป็นของตัวเอง

ความหมายและความสำคัญของธงชาติ

ธงชาติเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นชาติของประเทศหรือชาติต่าง ๆ ที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ซึ่งธงชาติของแต่ละประเทศจะมีสีที่แตกต่างกันและคล้ายกันบ้าง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน นิยามคำว่า ธงชาติ ไว้ว่า ธงชาติ น. ธงที่มีความหมายถึงประเทศและชาติใดชาติหนึ่ง)

ธงไตรรงค์ อารังไทย

ธงชาติไทยหรือธงไตรรงค์เป็นสัญลักษณ์ของประเทศไทยหรือชาติไทย ที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ และศักดิ์ศรีในความเป็นไทย ซึ่งมีความหมายแสดงความเป็นเอกราชอธิปไตยของชาติ รวมทั้งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ธงชาติจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ต้องได้รับความเคารพอย่างสูง และยังมีความสำคัญทางจิตใจที่แสดงถึงความรักชาติ ความรู้สึกที่มีร่วมกันของคนในชาติ นอกจากนั้น ยังเป็นเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่อาจลบหลู่และสามารถเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชาติ เพื่อจะได้ดำรงไว้ซึ่งความเป็นปึกแผ่นของประเทศไทยให้ยั่งยืนตลอดไปชั่วกาลนาน

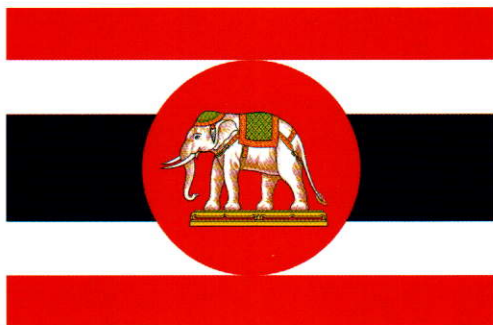

ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย

๑. ธงชาติไทย มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้าง เป็นแถบสีขาว กว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้าง เป็นแถบสีแดง กว้างข้างละ ๑ ส่วน ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์”

๙ ส่วน	
	๑ ส่วน
	๑ ส่วน
	๒ ส่วน
	๑ ส่วน
	๑ ส่วน
	๖ ส่วน

๒. ธงราชนาวี มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธง มีดวงกลมสีแดง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางยาว ๔ ใน ๖ ส่วนของความกว้างของผืนธง โดยให้ขอบของดวงกลมจดขอบแถบสีแดงของผืนธง ภายในดวงกลม มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาเสาธงหรือคันธง

ความหมายของสีธงชาติไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์ให้ความหมายของสีธงชาติไว้ ดังนี้

สีแดง หมายถึง ชาติ คือประชาชน

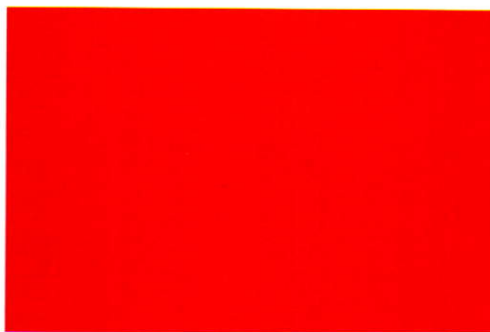
สีขาว หมายถึง ศาสนา

สีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์

วิวัฒนาการธงชาติไทย

๑. ประเทศไทยใช้ธงสีแดงเป็นธงชาติมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่จะมีกำหนดและใช้มาอย่างไรไม่มีใครทราบแน่นอน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงบันทึกไว้ที่เชิงอรรถแห่งหนึ่งของหนังสือพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒ ว่า “ธงสำหรับชาติไทยที่ใช้ในเรือ แต่ก่อนจะใช้ธงอย่างไร ข้าพเจ้าได้ตรวจค้นในหนังสือที่ฝรั่งแต่งไม่พบ มาพบในหนังสือจดหมายเหตุไทยที่ลังกาทวีป เมื่อคราวพระอุบาสีออกไปให้อุปสมบทแก่ชาวสิงหล ในแผ่นดินสมเด็จพระบรมโกศ ว่าใช้ธงพื้นแดงสีแดง จึงเห็นว่าจะใช้ธงสีแดงเป็นธงชาติมาแต่โบราณ”

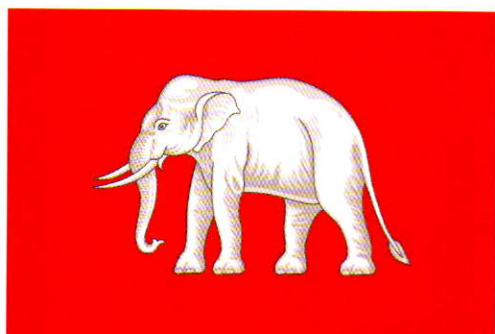
๒. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีพระราชดำริว่า เรือหลวงกับเรือราษฎรใช้ธงสีแดงเหมือนกัน จึงให้เพิ่มรูปจักรสีขาว อันเป็นเครื่องหมายแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ลงบนธงสีแดงสำหรับประดับเรือหลวง

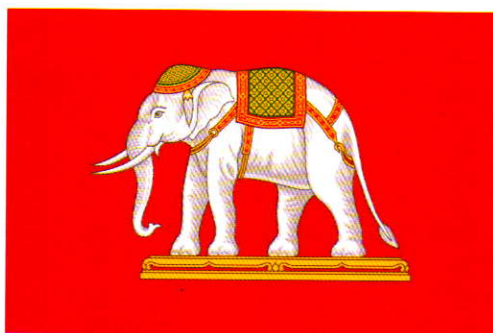
๓. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เพิ่มรูปช้างสีขาวในรูปวงจักรสีขาว กลางธงสีแดงสำหรับเรือหลวง เนื่องจากประเทศไทยได้ช้างเผือก ๓ เชือกมาประดับพระบารมี

๔. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระราชดำริว่า ธงสีแดงที่ราษฎรใช้เป็นธงชาติประจำเรือสินค้า นั้น เหมือนกับธงชาติอื่น จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใช้ธงสีแดงมีรูปช้างสีขาว อยู่ตรงกลาง เป็นธงสำหรับเรือสินค้าของราษฎรทั่วไป ส่วนธงเรือหลวงเปลี่ยนเป็นธง สีขาว มีรูปช้างสีขาวอยู่ตรงกลาง ดังนั้น ธงสีแดงซึ่งมีรูปช้างเผือกสีขาวอยู่ตรง กลาง จึงใช้เป็นธงชาติของไทยมาจนถึงรัชกาลที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

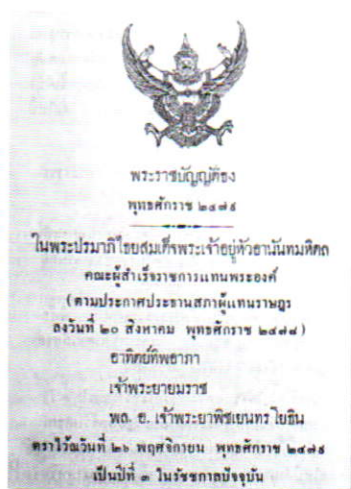
๕. ต่อมาถึงพุทธศักราช ๒๔๕๕ ได้มีประกาศเพิ่มเติมและแก้ไขพระราช บัญญัติธง รัตนโกสินทรศก ๑๒๙ กำหนดให้ธงชาติมีพื้นธงสีแดง มีรูปช้างเผือก ทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าหาเสาธงหรือคันธงสำหรับเป็นธงราชการ

๖. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตราพระราชบัญญัติธงขึ้นใหม่ในพุทธศักราช ๒๔๖๐ เนื่องจากในสมัยนั้นไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ กับประเทศสัมพันธมิตร ซึ่งส่วนใหญ่จะมีสามสี ธงชาติไทยสมัยนั้นจึงเป็นรูปสี่เหลี่ยมรี ขนาดกว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน มีแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๓ ของขนาดกว้างแห่งธงอยู่กลาง มีแถบขาว กว้าง ๑ ส่วน ซึ่งแบ่ง ๖ ของขนาดกว้างแห่งธงข้างละแถบ แล้วมีแถบสีแดง กว้างเท่าแถบขาวประกอบขึ้นนอกอีกข้างละแถบ และเรียกธงนี้ว่า “ธงไตรรงค์” และพระองค์ทรงได้กำหนดความหมายของสีธงชาติไว้ว่า สีแดง หมายถึง ชาติ คือประชาชน สีขาว หมายถึง ศาสนา และสีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์

๗. ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘ ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นใหม่โดยอธิบายลักษณะธงชาติว่า ธงชาติรูปสี่เหลี่ยม มีขนาดกว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้าง ๒ ใน ๖ ส่วน ตรงกลางเป็นสีขาบ ต่อจากแถบสีขาบออกไปทั้งสองข้าง ข้างละ ๑ ใน ๖ ส่วน เป็นแถบสีขาว ต่อสีขาวออกไปทั้งสองข้าง เป็นแถบสีแดง

๘. ปัจจุบันลักษณะของธงชาติไทยปรากฏตามความในหมวด ๑ มาตรา ๕(๑) แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดไว้ว่า ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้าง เป็นแถบสีขาว กว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้าง เป็นแถบสีแดง กว้างข้างละ ๑ ส่วน

จากวิวัฒนาการธงชาติไทยมาเป็นลำดับ ธงชาติจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ และต้องได้รับความเคารพอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการให้ความสำคัญแก่ธงไตรรงค์ โดยการออกกฎระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้มีแนวทางปฏิบัติอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การใช้ การชัก การประดับ การแสดง และการเคารพธงชาติ ตลอดจนมีบทกำหนดโทษ เป็นต้น ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อ ๆ ไป

ภาค ๒

แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติ

การใช้ธงชาติไทย

ธงชาติ เป็นธงที่แสดงความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทยให้ปฏิบัติต่อองค์ดังกล่าวด้วยความเคารพ ไม่ดูถูกเหยียดหยาม หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียซึ่งเกียรติภูมิของประเทศไทยหรือชาติไทย

การใช้ธง หมายความว่า การนำธงที่อยู่ในสภาพพร้อมแล้วทำให้ปรากฏหรือให้เห็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือใช้ในโอกาสใดโอกาสหนึ่งตามกำหนดไว้ในระเบียบ

ลักษณะธงชาติที่นำมาใช้

ธงชาติที่จะนำมาใช้ ชัก หรือแสดงนั้น จะต้องมีสภาพดี เรียบร้อย ไม่ขาด ไม่เป็นรู หรือผิดเพี้ยน และสีไม่ซีด

ธงชาติที่มีสภาพสมบูรณ์
เหมาะสมในการนำมาใช้และชัก

ธงชาติที่มีสภาพไม่สมบูรณ์
ไม่เหมาะสมในการนำมาใช้และชัก

รูปธงชาติตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๒๒

สัดส่วน : ๖ ส่วน : ๙ ส่วน

ในกรณีที่ธงชาติเป็นผืนผ้า หน่วยงานของรัฐจะมีการใช้ การชัก หรือการแสดง ธงชาติในงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐให้เป็นที่ยปรากฏสู่สาธารณะให้กำหนด เป็นดังนี้

ค่ามาตรฐานการวัดสีธงชาติในลักษณะเป็นคำแนะนำ

สี	ระบบสี CIELAB D65			
	L*	a*	b*	ΔE^*
แดง	36.4	55.47	25.42	ไม่เกิน 1.5
ขาว	96.61	-0.15	-1.48	ไม่เกิน 1.5
น้ำเงิน	18.63	7.89	-19.45	ไม่เกิน 1.5

หมายเหตุ :

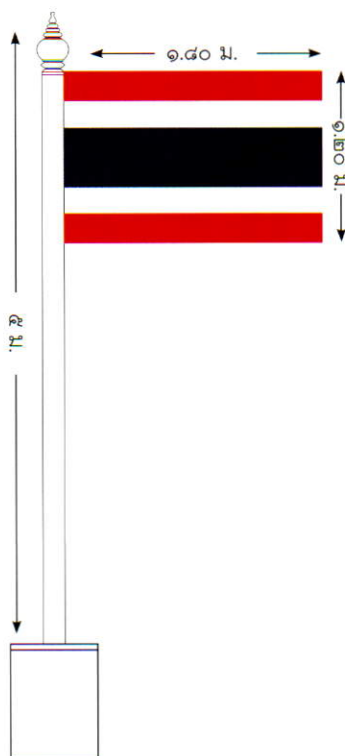
- เครื่องมือมาตรฐานที่ใช้วัดค่ามาตรฐานการวัดสีธงชาติ ในที่นี้คือเครื่อง Colorimetric spectrophotometer หลักการ 45/0 หรือ หลักการ d/8 โดยใช้โหมดการวัดแบบ Specular Exclude ; SCE (หลักการ d/8 เส้นผ่านศูนย์กลาง sphere ต้องไม่น้อยกว่า 152 มม.), แหล่ง แสงประดิษฐ์ และ มุมมองผู้สังเกตการณ์ใช้ : D65/10°.

- ฟังก์ชันยูวี : ตัดแสงยูวี หรือ ควบคุมได้
- มาตรฐานที่สอดคล้อง : ASTM E1164.

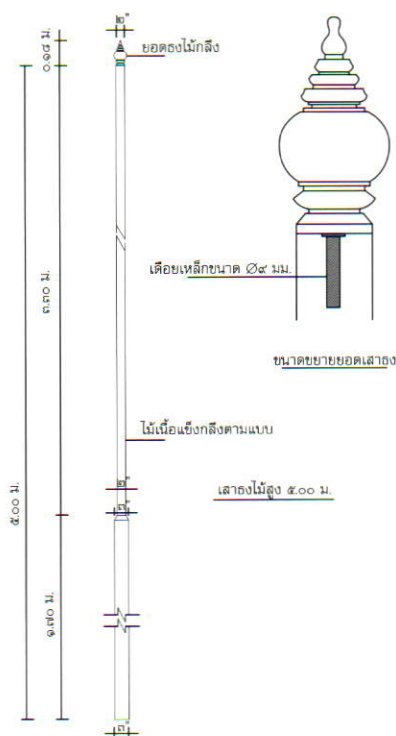

ขนาดเสาธงและพื้นของธงชาติ

เสาธงชาติจะมีขนาดสูง ต่ำ ใหญ่ หรือเล็กเพียงใด ควรจะอยู่ ณ ที่ใด และจะใช้พื้นธงขนาดเท่าใด นั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หรือผู้ปกครองสถานที่หรือเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ หรืออาคารนั้น ที่พึงพิจารณาให้เหมาะสมเป็นสง่างามแก่อาคารสถานที่นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เสาธง มีความสูงขนาด ๕ เมตร พื้นธงชาติที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร เสาธงสูง ๑๐ เมตร พื้นธงชาติที่ใช้ควรเป็นขนาดประมาณ ๒.๐๐ x ๓.๐๐ เมตร สำหรับพื้นธงชาติที่ใช้กันโดยทั่วไปจะมีขนาดประมาณ ๑.๒๐ x ๑.๘๐ เมตร เป็นต้น

ตัวอย่างเสาธงไม้สูง ๕ ม.

การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต

การใช้ธงชาติประกอบเกียรตินิยมศพหรืออัฐิ ให้ใช้กับบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานองคมนตรี

(๒) ประธานรัฐสภา

(๓) นายกรัฐมนตรี

(๔) ประธานศาลฎีกา

(๕) ผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์

(๖) ผู้เสียสละเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่สู้รบหรือต่อสู้หรือช่วยเหลือการสู้รบหรือต่อสู้ หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือช่วยเหลือราชการในการป้องกันอธิปไตย หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือปราบปรามการกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ หรือปราบปรามการกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(๗) ผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากได้แสดงความกล้าหาญช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ให้เป็นประโยชน์อย่างสำคัญแก่ทางราชการ โดยไม่เกรงภัยอันจะเกิดแก่ชีวิตของตน

(๘) บุคคลนอกจากที่กล่าวข้างต้น และเป็นผู้ที่ทางราชการเห็นสมควร

การใช้ธงชาติประกอบเกียรตินิยมศพหรืออัฐิกับบุคคลดังกล่าว

๑. บุคคลตาม (๑) - (๔) ต้องเป็นผู้ที่เสียชีวิตในขณะดำรงตำแหน่ง

๒. บุคคลตาม (๖) และ (๗) ในกรุงเทพมหานครให้เสนอขอความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดอื่น ๆ ให้เสนอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอท้องที่ หรือผู้บังคับบัญชาทหารระดับกองพัน หรือเทียบเท่าขึ้นไป แล้วแต่กรณี

๓. บุคคลตาม (๘) ให้หัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๒ เป็นผู้เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

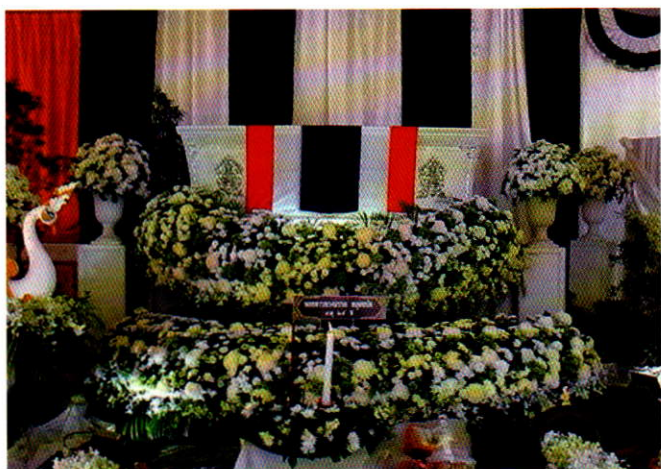
การใช้ธงชาติคลุมศพ

ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ในพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพหรือพิธีรดน้ำศพ
- (๒) ในพิธีปลงศพตามประเพณีของทหารเรือ
- (๓) ในระหว่างการเคลื่อนย้ายศพเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา

การใช้ธงชาติคลุมหีบศพ หรืออัฐิ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) เมื่อเชิญหรือเคลื่อนย้ายศพ หรืออัฐิ เพื่อประกอบพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ รดน้ำศพ หรือบำเพ็ญกุศลตามพิธีทางศาสนา
- (๒) ในระหว่างการประกอบพิธีทางศาสนา
- (๓) ในระหว่างการตั้งศพเพื่อรับพระราชทานเพลิงศพ ประกอบการฌาปนกิจ หรือเคลื่อนย้ายศพไปประกอบพิธีฝัง

การคลุมหีบศพ
ตามรูปแบบประกาศกระทรวงกลาโหม
(กรณีเสียชีวิตขณะปฏิบัติหน้าที่)

วิธีการใช้ธงชาติคลุมศพ หรือหีบศพ

(๑) ปกติให้ใช้คลุมตามความยาวของธง โดยให้ด้านต้นของผืนธงอยู่ทางส่วนศีรษะของศพ และจะต้องปฏิบัติไม่ให้เป็นการเสื่อมเสียเกียรติแก่ธง

(๒) ห้ามมิให้วางสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงบนธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพ

(๓) เมื่อจะรับพระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุหรือฝังศพ ประชุมเพลิงศพตอนเผาจริง ให้เชิญธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพพับเก็บให้เรียบร้อย โดยมีให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของธงสัมผัสพื้น

สำหรับผู้ได้รับพระราชทานโกศหรือหีบหลวงประกอบเกียรติยศศพอยู่แล้ว ถ้ามีสิทธิที่จะใช้ธงชาติคลุมศพด้วย ให้กระทำได้โดยวิธีเชิญธงชาติในสภาพที่พับเรียบร้อยใส่พานตั้งไว้เป็นเกียรติยศที่หน้าที่ตั้งศพเช่นเดียวกับการตั้งเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยห้ามใช้ธงชาติหรือแถบสีธงชาติคลุมทับหรือตกแต่งโกศหรือหีบศพที่พระราชทานประกอบเกียรติยศศพ

การชักธงชาติ

การชักธง หมายถึง ความว่า การเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสา หรือการเชิญธงลงจากยอดเสา ตามกำหนดเวลาหรือตามโอกาสที่ระบุไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙

ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ธงชาติ

ธงชาติ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นประเทศหรือชาติ ดังนั้นจึงสมควรปฏิบัติต่อธงชาติด้วยความเคารพ เพื่อสร้างความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติของคนไทยทุกคน อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ธงชาติให้เป็นที่ปรากฏขึ้นตาแก่ผู้พบเห็น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้ถือเป็นหลักการว่า สถานทูตราชการ สถานบันการศึกษา สถานศึกษา ที่ทำการรัฐวิสาหกิจ และองค์การอื่น ๆ ของรัฐ นอกจากจะมีการชักธงชาติขึ้นและลงตามเวลาที่ทางราชการกำหนดแล้ว ยังให้หน่วยงานระดับธงชาติ ณ สถานที่อันสมควรในบริเวณที่ทำการทุกวันและตลอดเวลาเป็นการถาวรและสม่ำเสมอ สำหรับภาคเอกชนและบ้านเรือนประชาชนโดยทั่วไปก็ให้อนุโลมดำเนินการไปในทางเดียวกัน

การชักธงชาติให้ปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้มีหน้าที่ชักธง ต้องแต่งกายเรียบร้อย
 ๒. เมื่อใกล้กำหนดเวลาชักธงขึ้น ให้เตรียมธงผูกติดกับสายเชือกทางด้านขวาของผู้ชักธงให้เรียบร้อย
 ๓. เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้คล้องออกเต็มผืน แล้วดึงเชือกให้ธงขึ้นช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ จนถึงสุดยอดเสาธง แล้วจึงผูกเชือกไว้ให้ตึงไม่ให้ธงลדת่ำลงมาจากเดิม
 ๔. เมื่อชักธงลง ให้ดึงเชือกให้ธงลงช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และสายเชือกตึงจนถึงระดับเดิมก่อนชักขึ้น
 ๕. ในกรณีที่มีการบรรเลงเพลงเคารพหรือมีสัญญาณในการชักธงขึ้นและลง จะต้องชักธงขึ้นและลงให้ถึงจุดที่สุด พร้อมกับจบเพลงหรือสัญญาณนั้น ๆ
- อนึ่ง กรณีที่ทางราชการประกาศให้ลดธงชาติครึ่งเสา ให้ปฏิบัติการณ์ในการชักธงขึ้นเช่นเดียวกับข้อ ๑, ๒ และ ๓ เมื่อธงถึงยอดเสาแล้วจึงลดลงให้อยู่ในระดับความสูงประมาณสองในสามส่วนของความสูงของเสานั้น และเมื่อจะชักธงลงให้ชักธงขึ้นจนถึงยอดเสาก่อนแล้วจึงชักธงลงตามข้อ ๔ และ ๕

การชักธงชาติในราชอาณาจักร

การชักธงชาติในเวลาปกติ ณ อาคารสถานที่และที่ยานพาหนะให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. อาคารสถานที่และยานพาหนะของราชการฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร

๒. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือน ให้ชักธงทุกหน่วยงาน กรณีที่มีสถานที่ราชการหลายหน่วยงานในบริเวณเดียวกัน จะสมควรชักธง ณ ที่ใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่นั้น ๆ จะตกลงกัน

๓. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน การชักธงโดยการจัดตั้งเสาธงต่างหากจากตัวอาคารให้ได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวัง

๔. สถานศึกษาในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แล้วแต่กรณี

๕. เรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

๖. เรือเดินในลำน้ำ ถ้าจะชักธงหรือประดับธง ให้ชักหรือประดับธงไว้ที่ท้ายเรือ

๗. ที่สาธารณสถานและอาคารสถานที่ของเอกชน ถ้าจะชักธงให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยอนุโลม

อนึ่ง ยานพาหนะอย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ข้างต้น โดยปกติไม่ควรชักธง

กำหนดวันและระยะเวลาการชักธงชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้ชักและประดับธงชาติในโอกาสสำคัญและวันพิธีสำคัญให้ชักและประดับธงชาติ ณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และที่สาธารณสถาน ตามกำหนดวันและระยะเวลาดังต่อไปนี้

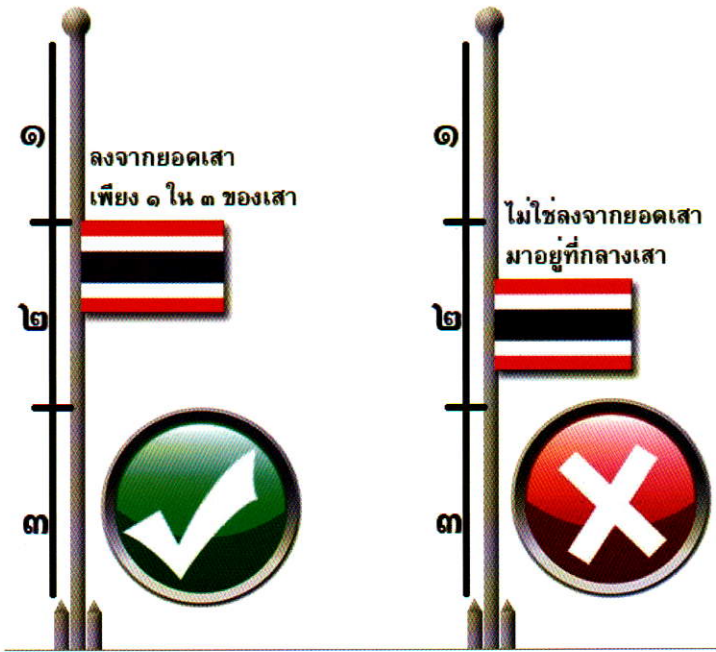
- (๑) วันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม ๑ วัน
- (๒) วันมาฆบูชา ๑ วัน
- (๓) วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ๑ วัน
และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ วันที่ ๖ เมษายน
- (๔) วันสงกรานต์ วันที่ ๑๓ เมษายน ๑ วัน
- (๕) วันพืชมงคล ๑ วัน
- (๖) วันวิสาขบูชา ๑ วัน
- (๗) วันอาสาฬหบูชา ๑ วัน
- (๘) วันเข้าพรรษา ๑ วัน
- (๙) วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
วันที่ ๒๘ และวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒ วัน
- (๑๐) วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙
วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๑ วัน
- (๑๑) วันพระราชทานธงชาติไทย วันที่ ๒๘ กันยายน ๑ วัน
- (๑๒) วันสหประชาชาติ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๑ วัน
- (๑๓) วันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ วันที่ ๕
และวันที่ ๖ ธันวาคม ๒ วัน
- (๑๔) วันรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๑ วัน

การชักและประดับธงในโอกาสหรือวันพิธีสำคัญอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่ทางราชการจะประกาศให้ทราบเป็นครั้งคราว

ส่วนการชักและประดับธงในงานพิธีสำคัญอื่น ๆ ตามประเพณีนิยมให้ปฏิบัติต่อธงด้วยความเคารพ

การลดธงชาติครึ่งเสา

การลดธงชาติครึ่งเสากรณีใด เป็นเวลาเท่าใด ให้กระทรวงการต่างประเทศ สำนักพระราชวัง หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี แจ้งไปยัง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรีสั่งการ และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและปฏิบัติ

การลดธงชาติครึ่งเสาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้กำหนดให้ลดลงจากยอดเสาเพียง ๑ ใน ๓ ของความสูงเสา หรืออีกนัยหนึ่ง ธงจะอยู่ที่ความสูง ๒ ใน ๓ ส่วน ของความสูงเสาธง

การกำหนดเวลาการชักธงชาติขึ้นและลง

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐประดับธงชาติไว้ในสถานที่อันควรในบริเวณที่ทำการ ทุกวันและตลอดเวลา

นอกเหนือจากกรณีดังกล่าวข้างต้น หากต้องการให้มีการชักธงชาติขึ้นและลง ณ อาคารสถานที่หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ดังนี้

๑. ชักขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา

๒. ชักลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

สำหรับอาคารสถานที่และยานพาหนะฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร ส่วนเรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

การชักธงชาตินอกราชอาณาจักร

การชักธงชาติ ณ อาคารสถานที่และยานพาหนะของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รวมตลอดถึงสถานที่อยู่ ที่พักอาศัยของหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือหัวหน้าสถานที่ทำภารกิจสูง ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้เช่นเดียวกับการชักธงชาติในราชอาณาจักรโดยอนุโลม โดยให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คำนึงถึงขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ความตกลงกับรัฐบาลไทย และขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นประกอบด้วย

๑. การชักธงชาติบนเรือของรัฐบาลที่เดินทางไปต่างประเทศชั่วคราว ให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

๒. สำหรับเรือของทางราชการฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร

การแสดงธงชาติ

การแสดงธง หมายความว่า การที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้ทำหรือสร้างให้ปรากฏเป็นรูปร่างไม่ว่าจะเป็นวัตถุ รูป ภาพ หรือสสาร ที่มีลักษณะเป็นสีที่มีความหมายถึงธง หรือแถบสีของธง

การแสดงธงชาติในกรณีอื่น

การแสดงธงชาติไว้ที่สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าใด ๆ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ เครื่องแต่งกาย ร่างกาย หรือสิ่งอื่นใดที่มีได้มีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ประเทศไทยหรือชาติไทย ให้ทำได้โดยสมควรในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

๒. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนเพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์ โดยได้รับความเห็นชอบจากส่วนราชการที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงพาณิชย์ หรือกระทรวงอุตสาหกรรมแล้วแต่กรณี

๓. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนในกรณีอื่น ๆ นอกจากข้อ ๒

ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการขอความเห็นชอบในกรณีตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ให้เป็นไปตามประกาศสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

การประดับธงชาติ

การประดับธงชาติ หมายความว่า การนำธงชาติไปตกแต่งหรือแสดงร่วมกับสิ่งอื่น ๆ เช่น การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูป และพระบรมฉายาลักษณ์ เป็นต้น

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น

๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น ยกเว้นธงพระอิสริยยศ จะต้องไม่ให้ธงชาติอยู่ในระดับต่ำกว่าธงอื่น ๆ และโดยปกติให้จัดธงชาติอยู่ที่เสาธงแรก ด้านขวา (เมื่อมองดูออกมาจากภายใน หรือจุดของสถานที่ที่ใช้ชัก แสดง หรือประดับธงเป็นหลัก)

๒. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่นในงานพิธีซึ่งมีแท่นหรือที่สำหรับประธาน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของแท่นพิธีและธงอื่นอยู่ด้านซ้าย

๓. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่น นอกจากดังที่กล่าวในข้อ ๑ และข้อ ๒ แล้ว หากมีจำนวนมากกว่าสองธงให้ปฏิบัติดังนี้

๓.๑ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลาง

๓.๒ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมฉายาลักษณ์

การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมฉายาลักษณ์ ในพิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นที่สักการะร่วมกัน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของพระพุทธรูป พระบรมฉายาลักษณ์ อยู่ด้านซ้าย

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ

การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เช่น ขนาดและสีของธง และความสูงต่ำของเสาธง เป็นต้น

๒. ถ้าประดับหรือชักธงของต่างประเทศเพียงประเทศเดียว ต้องให้ธงชาติเคียงคู่อยู่ทางด้านขวาของธงต่างประเทศ

๓. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคี่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลาง

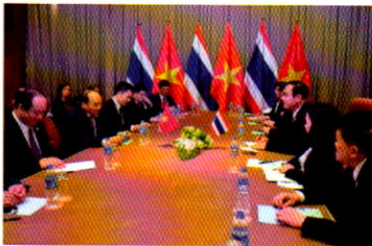
๔. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

๕. การประคับธงชาติในอาคารสถานที่ หรือมีข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือประเทศภาคีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้ใช้เรียงตามลำดับอักษร หรือเรียงตามลำดับการเป็นสมาชิก ก็ให้ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือข้อกำหนดนั้น ๆ ได้

๖. การประคับธงชาติในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ โดยปกติให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกันมานานอารยประเทศ

๗. การประคับธงชาติคู่กับธงของต่างประเทศสำหรับรถยนต์ ให้ปักธงชาติไว้ทางด้านขวา และธงของต่างประเทศไว้ทางด้านซ้าย

๘. ยานพาหนะอื่นให้ใช้ทำนองเดียวกับข้อ ๗ เว้นแต่การประคับบนเรือให้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

การทำความเคารพธงชาติ

การทำความเคารพธงชาติให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ทำความเคารพตามกำหนดเวลา กล่าวคือ ชักธงชาติขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา และชักธงชาติลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

๒. เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลงในพิธีการต่าง ๆ ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรง หันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลง จนกว่าจะเสร็จการหรือเพลงชาติจบ

๓. ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม หรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาการสำรวม จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง

๔. ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของทางราชการหรือองค์การของรัฐ ซึ่งแต่งเครื่องแบบ ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการ หรือองค์การของรัฐนั้น

๕. นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งแต่งเครื่องแบบ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐ กำหนด แล้วแต่กรณี หรือตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยอนุโลม

การดูแลรักษาธงชาติ

การดูแลรักษาธงชาติให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่ราชการหรือสถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ที่มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ กวดขันดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยเคร่งครัด

๒. ให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ เก็บรักษาธงชาติไว้ด้วยความเคารพในสถานที่และที่เก็บอันสมควร

๓. การเชิญธงชาติจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ ชัก หรือแสดงในกรณีที่ธงชาติเป็นผืนผ้า ให้เชิญไปในสภาพที่พับเรียบร้อย และด้วยอาการเคารพเมื่อถึงบริเวณหรือจุดที่จะใช้หรือแสดง จึงคลี่ธงออกเพื่อใช้หรือแสดงต่อไป

๔. การเชิญธงชาติที่จะใช้ชักไปยังเสาธง เมื่อใกล้จะถึงกำหนดเวลาแล้ว ให้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติการเกี่ยวกับการชักธงชาติ ซึ่งได้กล่าวไว้ในเรื่องการชักธงชาติไว้แล้ว

๕. การเชิญธงชาติจากบริเวณหรือจุดที่ใช้ ชัก หรือแสดง ไปเก็บไว้ใน ณ ที่เก็บรักษาให้ดำเนินการในลักษณะเดียวกับข้อ ๓

การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามหรือไม่สมควรต่อธงชาติ

๑. การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ได้แก่ การกระทำต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ ด้วยเจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ เช่น ฉีก ทำลาย ถ่มน้ำลาย ใช้เท้าเหยียบ วางเป็นผ้าเช็ดเท้า ซึ่งเป็นการแสดงความดูถูกดูหมิ่น เหยียดหยามชาติไทยหรือคนไทย

๒. การกระทำที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ เช่น

๒.๑ การประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นในพื้นธงรูปจำลองของธงหรือแถบสีของธง

๒.๒ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ ๒.๑

๒.๓ การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ สถานที่หรือวิธีอื่นไม่สมควร

๒.๔ การประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร

๒.๕ แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือมีแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ ๒.๔ โดยไม่สมควร

บทกำหนดโทษ

การกระทำการต่อธงชาติโดยไม่ให้ความเคารพความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย ดังนี้

๑. กระทำการใด ๆ ต่อธง หรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงรัฐ เพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑๘ แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

๒. กระทำการใด ๆ ที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีของธงชาติตามข้อ ๒.๑ - ๒.๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒)

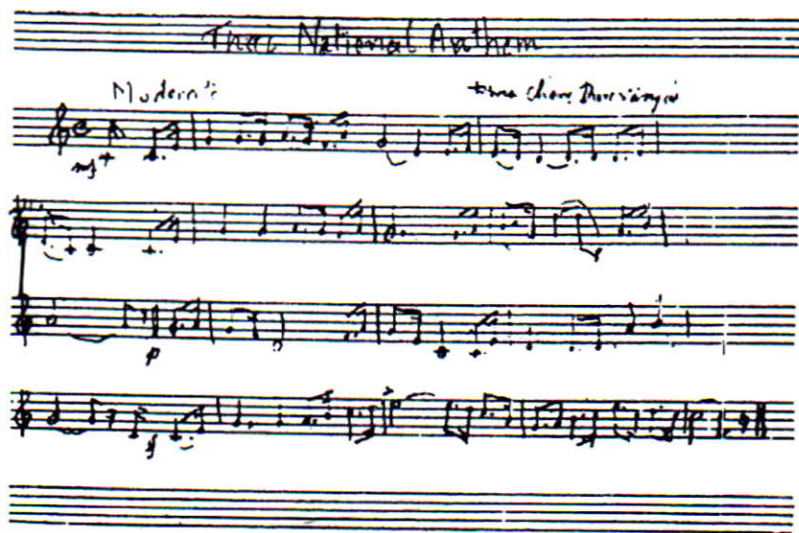
๓. ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒)

เพลงชาติ

ประวัติทำนองเพลงชาติ

แต่เดิมสยามใช้เพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นเพลงถวายความเคารพ พระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นเพลงประจำชาติสยามจนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยใน พ.ศ. ๒๔๗๕ พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) จึงได้ประพันธ์ทำนองเพลงชาติ ส่วนการประพันธ์เนื้อร้องเป็นของ ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) และเนื้อร้องเพิ่มเติมของนายฉันท ขำวิไล ต่อมาประเทศสยามได้เปลี่ยนนามเป็นประเทศไทย จึงได้มีการแก้ไขเนื้อร้องขึ้นใหม่ ดังปรากฏอยู่ทุกวันนี้

เพลงชาติฉบับร่างลายมือของพระเจนดุริยางค์ เขียนขึ้นที่ห้องทำงานสวนมิสกวัน เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

ประวัติเนื้อร้องเพลงชาติ

เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ หลังจากนั้นเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ซึ่งต่อมาได้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรก ได้แต่งเพลงขึ้นเพื่อปลุกใจให้คนไทยรักชาติสมัครสมานสามัคคี ตลอดจนเกิดความเลื่อมใสในรัฐธรรมนูญ โดยใช้ทำนองเพลงมหาชัยและบทร้องมีดังนี้

“สยามอยู่คู่ฟ้าอย่างสงสีย	เพราะชาติไทยเป็นไทยไปทุกเมื่อ
ชาวสยามนำสยามเหมือนนำเรือ	ผ่านแก่งเกาะเพราะเพื่อชาติพ้นภัย
เราร่วมใจร่วมรักสมัครหนุน	วางธรรมนูญสถาปนาพาราใหม่
ยกสยามยิ่งยงดำรงชัย	ให้คงไทยตราบนันดินฟ้า”

ซึ่งเพลงนี้ต่อมาได้เป็นประเด็นให้เกิดแนวคิดเรื่องเพลงชาติไทยขึ้น และมีการประพันธ์เนื้อร้องเพลงชาติแบบไม่เป็นทางการขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นผู้ประพันธ์ทำนอง และขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) เป็นผู้ประพันธ์คำร้อง โดยมีเนื้อเพลงเป็นดังนี้

“แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง	ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตต์แดนสง่า
สืบชาติไทยดึกดำบรรพ์โบราณลงมา	ร่วมรักษาเอกราษฎร์ชนชาติไทย
บางสมัยสัตว์ดุจมารบ	ไทยสมทบสวนทัพเข้าขับไล่
ตะลุมเล็ดหมายมุ่งผดุงผะไท	สยามสมัยบุราณรอดตลอดมา
อันดินแดนสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย	น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า
เอกราษฎร์คือกระดูกที่เราบูชา	เราจะสามัคคีร่วมมีใจ
ยึดอำนาจกุมสิทธิ์อิสระเสรี	ใครย่ำยีเราจะไม่ละให้
เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินไทย	สถาปนาสยามให้เทอดชัยโย”

แต่เนื่องด้วยมีคำว่า “ยิดอำนาจ” อยู่ในบทร้อง ทำให้กระทรวงธรรมการ ออกคำสั่งห้ามร้อง จึงมีคำสั่งจัดการประกวดเพลงชาติอย่างเป็นทางการขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และใน พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลโดยคณะกรรมการพิจารณาทำนองเพลงชาติได้ตัดสิน และคัดเลือกไว้ทั้งแบบไทยและแบบสากล ซึ่งแบบไทยเป็นของจำนงทั่ว พาทย์โกศลจากเพลงชื่อ “ตระนิมิต” ส่วนเพลงสากลเป็นของพระเจนดุริยางค์ แต่ที่สุดแล้วก็ได้เลือกให้มีเพลงเดียว คือ แบบทำนองสากลของพระเจนดุริยางค์ โดยคณะกรรมการตัดสินได้ตัดสินให้ใช้บทร้องของขุนวิจิตรมาตราแต่งไว้เดิมแต่ปรับคำให้เหมาะสมกับบทร้องเพิ่มของนายฉันท ขำวิไล เป็นบทร้องที่ชนะการประกวด ดังนี้

บทร้องของขุนวิจิตรมาตรา (ที่แก้ไขแล้ว)

แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง	ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตต์แดนสง่า
สืบเผ่าไทยดึกดำบรรพ์โบราณลงมา	ร่วมรักษาสามัคคีทวีไทย
บางสมัยศัตรูจู่โจมตี	ไทยพลชีพร่วมรวมรุกไล่
เข้าสู่เลือดหมายมุ่งผดุงผะไท	สยามสมัยบุราณรอดตลอดมา
อันดินสยามคือว่าเนื้อของเชื้อไทย	น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า
เอกราษฎร์คือเจดีย์ที่เราบูชา	เราจะสามัคคีร่วมมีใจ
รักษาชาติประเทศเอกราชจงดี	ใครย่ำยีเราจะไม่ละให้
เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินของไทย	สถาปนาสยามให้เทอดไทย ไชโย

บทร้องของนายฉันท ขำวิไล

เหล่าเราทั้งหลายขอน้อมกายถวายชีวิต	รักษาสถิธิอิสสระ ณะ แดนสยาม
ที่พ่อแม่สู้ยอมม้วยด้วยพยายาม	ปราบเสี้ยนหนามให้พินาศสืบชาติมา
แม้ถึงไทยไทยด้อยจนย่อยยับ	ยังกู้กลับคงคืนได้ชื่นหน้า
ควรแก่นามงามสุดอยุธยา	นั้นมีไขว่จะขัดสนหมดคนดี
เหล่าเราทั้งหลายเลือดและเนื้อเชื้อชาติไทย	มิให้ใครเข้าเหยียบย่ำขย่ำยี
ประคับประคองป้องสิทธิอิสสระเสรี	เมื่อภัยมีช่วยกันจนวันตาย
จะสิ้นชีพไว้ชื่อให้ลือลั่น	ว่าไทยมั่นรักษาดีไม่ขาดสาย
มิโมตรีติยั้งทั้งหญิงทั้งชาย	สยามมิวายผู้มุ่งหมายเชิดชัย ไชโย

หลวงสารานุประพันธ์ สมัยเมื่อดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

เนื่องจากขณะนั้นชื่อเรียกประเทศมีเรียกสองชื่อ คือ “ไทย” และ “สยาม” แต่ประชาชนนิยมเรียกว่า “ไทย” รัฐบาลเห็นสมควรถือเป็นรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศให้เหมาะสมกับเชื้อชาติและความนิยมของชาวไทย ดังต่อไปนี้

๑. ภาษาไทย : การเรียกชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า “ไทย”

๒. ภาษาอังกฤษ : ๒.๑ ชื่อประเทศ ให้ใช้ว่า Thailand

๒.๒ ชื่อประชาชนและสัญชาติ ให้ใช้ว่า Thai

ที่มาจากราชกิจจานุเบกษา ๒๔ มิ.ย. ๒๔๘๒

จากการเปลี่ยนแปลงการใช้ชื่อประเทศ จาก “สยาม” มาเป็น “ไทย” ดังกล่าว ทำให้สำนักโฆษณาการ (ขณะนั้น) ได้ประกาศตบระนาดเพลงชาติขึ้น โดยมีหลักเกณฑ์การแต่งเนื้อร้องเพลงชาติต้องเป็นบทร้อยกรอง การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะและปลุกใจให้ชาวไทยเกิดความรักชาติ อีกทั้งจะต้องเร้าใจให้เกิดความตื่นตัวในประเทศ กล่าวคือ เป็นคำสั้นกระชับและมีความหมายที่แฝงความหมายกินใจไว้ให้มาก รวมทั้งการวางคำจะต้องถูกจังหวะหรือลงกับจังหวะเพลงพอดี เพื่อให้ได้อรรถรสของใจความเป็นอย่างดี

พันเอก หลวงสารานุประพันธ์ ได้แต่งเนื้อร้องเพลงชาติเข้าประกวดในนามของกองทัพบก แต่งเนื้อร้องโดยที่การประพันธ์เนื้อร้องจะต้องแต่งตามหลักเกณฑ์และข้อบังคับของทางราชการ ซึ่งมีถ้อยคำบรรจุลงในบทร้อยกรองที่มีความหมายไว้ดังนี้

“ความเป็นชาติไทย การรวมไทย การรักษาเอกราชของชาติ การร่วมรักสามัคคีของประชากรแห่งชาติอย่างพี่น้อง เป็นภราดรภาพ ศีลธรรมของพลเมือง ความกล้าหาญในอันพร้อมที่จะรบได้ทุกเมื่อในเมื่อจะถูกข่มเหง การสร้างชาติ การปลุกใจให้รักชาติ”

การแต่งเนื้อร้องเพลงชาติของพันเอก หลวงสารานุประพันธ์ ได้คิดเขียนคำกลอนเป็นบทประพันธ์ และทำการทดลองร้องเนื้อเพลงตามทำนองเพลงชาติของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) โดยมีการแก้ไข ปรับปรุงด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้มีถ้อยคำสละสลวย จนกระทั่งได้ส่งเนื้อร้องเข้าประกวดในนามของกองทัพบก ซึ่งมีคณะรัฐมนตรีเป็นกรรมการตัดสิน ปรากฏว่าเนื้อร้องเพลงชาติของกองทัพบกได้ชนะรางวัลที่ ๑ และทางราชการรับไว้เป็นเนื้อร้องของเพลงชาติ และรัฐบาลได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการจนถึงปัจจุบัน โดยให้ใช้ทำนอง (เดิม) ของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ดังมีเนื้อร้องที่ถูกต้อง ดังนี้

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย	เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล	ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด	เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี	เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

เนื้อร้อง การออกเสียง และความหมาย

“เพลงชาติ”

คำร้อง : พันเอก หลวงสารานุกรมประพันธ์ (นวนล ปาจิณพักษ์)

ทำนอง : พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

เนื้อร้อง

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐไผของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

ออกเสียง

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐ ไผไทยของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัยชโย

ความหมายของเนื้อร้อง เพลงชาติไทย

โดยท่านผู้ทรงคุณวุฒิ สวัสดิทูล ณ อยุธยา

ประเทศไทยเป็นถิ่นที่รวมชนผู้มเลือดเนื้อเชื้อชาติของไทยไว้ให้ได้อยู่อาศัย
ร่วมกัน แผ่นดินทุกส่วนของประเทศไทยย่อมเป็นของชาวไทยทุกคน ประชาชนไทย
รักษาแผ่นดินไทยทั้งหมดไว้ได้ ก็ด้วยทุกคนมีน้ำใจสามัคคี รักคนไทยด้วยกันและรัก
ประเทศชาติ คนไทยรักที่จะอยู่อย่างสุขสงบ แต่ถ้าจำเป็นต้องรบกับศัตรูแล้วคนไทย
ไม่เคยขลาดกลัวเลย ไม่มีวันยอมให้ศัตรูหน้าไหนมาข่มขู่ทำลายความเป็นอิสระของ
ชาติไทยได้ ทุกคนยอมสละเลือดทุกหยดเพื่อชาติไทยอยู่ยั่งยืน จะปกป้องคุ้มครอง
ประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป และให้มีแต่ชัยชนะตลอดไป

ทำนองเพลงชาติ (โน้ตเพลง)

เพลงชาติ

The Thai National Anthem

คำร้อง : สมเด็จพระราชานุปรินารี (มดล ปาจิณพัตย์)
ทำนอง : พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

Allegro moderato ♩=96-100

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

ประ - เทศ... ไทขอ รวมเอืศ นั้... ชาติ เชื้อ ไทขอ เป็น ประ ชา... ไร... ไท - ท ขอ

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

ไทขอ ทุก ส่วน อยู่... จำ - ร... คน ไร... ไ้... จึง นก... ด้วย ไทขอ ด้วย... หมาย... รัก... ชาติ

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

มี... -... ที่... ไทขอ... นี้... รัก... ส... เ... แต่... จึง... รบ... ไม่... ขอ... ขอ... -... ก... ราช... ณ... ไม่... ไทขอ... จัณ

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

จ้... -... ส... -... ณ... เอืศ... ทุก... พ... ชาติ... เป็... ชาติ... ท... -... ที่... -... ณ... จึง... ประ

โน้ตบรรเลง

โน้ตร้อง

ชาติ... ชาติ... ไทขอ... ท... -... ไร... มี... จัณ... ข... -... ไท

การเคารพธงชาติและเพลงชาติ

รัฐบาลในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม พิจารณาแล้วเห็นว่าธงชาติ เพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นสิ่งสำคัญประจำชาติ พึงได้รับความเชิดชู เคารพของชาวไทยทั้งมวล จึงประกาศเป็นรฐนิยมว่า เมื่อเห็นการชักธงชาติขึ้น หรือลงจากเสาประจำสถานที่ราชการตามเวลาปกติ หรือได้ยินเสียงแตรเดี่ยวหรือนกหวีดเป่าคำนับ หรือให้อาณัติสัญญาณการชักธงชาติขึ้น หรือลดธงลง ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม และเมื่อได้ยิน เพลงชาติซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการก็ดี ซึ่งบุคคลบรรเลงในงานพิธี อย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในวงงานนั้นแสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม หากเห็นผู้ใดไม่แสดงความเคารพดังกล่าวแล้ว พึงให้ช่วยกันตักเตือนชี้แจงให้เห็นความสำคัญแห่งการเคารพ ธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วย

เพลงชาติ ปรากฏในข้อบังคับของกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการเคารพ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๓ การบรรเลงเพลงเคารพ กล่าวคือ เพลงชาติ เป็นเพลงเคารพ ด้วยเครื่องบรรเลงด้วยแตรวง ซึ่งการบรรเลงเพลงเคารพมีวิธี บรรเลง ๒ วิธี คือ

- (๑) วิธีบรรเลงเพลงเคารพของเครื่องบรรเลงประจำแถว
- (๒) วิธีบรรเลงเพลงเคารพของเครื่องบรรเลงที่มีได้ประจำแถว

การบรรเลงเพลงเคารพทั้ง ๒ วิธี จะกระทำเฉพาะเมื่อเครื่องบรรเลง อยู่กับที่ และเฉพาะในพิธีเกียรติยศ

สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี และรัชทายาท ไม่ว่าในพิธีใด ๆ หรือไม่ก็ดี ต้องบรรเลงเพลง เคารพถวายเสมอ

เครื่องบรรเลงประจำแถว คือ แตรวงบรรเลงและแตรเดี่ยว และการบรรเลง เพลงเคารพด้วยเพลงชาติ จะใช้ “แตรวง” บรรเลงให้แก่

๑. ธงประจำกองทหาร
๒. ธงประจำกองยุวชนทหาร
๓. ธงชาติประจำสำนักงานของรัฐบาลในขณะขึ้นลง
๔. ธงราชนาวิกประจำเรือใหญ่ ในขณะทำพิธีขึ้นลง

ส่วนเครื่องบรรเลงที่มีได้ประจำแถว การบรรเลงเพลงเคารพเช่นเดียวกับ เครื่องบรรเลงประจำแถว แต่บรรเลงเฉพาะ

(๑) ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี และรัชทายาท เมื่อเสด็จเข้ามายังที่นั้น และเมื่อเสด็จกลับหรือเมื่อเสด็จผ่าน

(๒) บรรเลงเพลงเคารพอื่น ๆ เพื่อเป็นเกียรติยศตามกำหนดการนั้น ๆ

การใช้เพลงชาติ

๑. การบรรเลงเพลงชาติหรือประกอบคำร้องด้วย หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง

๒. การทำความเคารพ ทุกคนจะต้องยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ เช่น ในที่ชุมนุมชนงานแสดงกลางแจ้ง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

๓. ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ หรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพ โดยการหยุดนิ่งอยู่ในอาการสำรวม จนกว่าเสียงเพลงชาติจะสิ้นสุดลง

ภาค ๓

บทสรุปและความรู้เกี่ยวกับเรื่อง “ธงชาติไทย”

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๑.	ประเทศ หรือ ชาติ	หมายถึง แผ่นดิน อาณาเขต และประชากรที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินนั้นอันเป็นศูนย์รวมแห่งความรัก ความสามัคคี ความเสียสละ ความกล้าหาญและการมีผลประโยชน์ร่วมกันอันมี “เอกลักษณ์” และ “วัฒนธรรม” เป็นของตัวเอง	
๒.	ธงชาติ	เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นชาติของประเทศหรือชาติต่าง ๆ ที่ยอมรับกันโดยทั่วไป	
๓.	ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย	มี ๒ ธง คือ ๑. ธงชาติไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์” มี ๓ สี คือ สีแดง สีขาว และสีน้ำเงิน ๒. ธงราชนาวี มีลักษณะเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีแดงและข้างเผือกทรงเครื่องขึ้นแทน	
๔.	ความหมายของสีธงชาติไทย	๑. สีแดง หมายถึง ชาติ คือประชาชน ๒. สีขาว หมายถึง ศาสนา ๓. สีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์	
๕.	ลักษณะของธงชาติไทย	ปรากฏตามความในหมวด ๑ มาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติไว้ว่า ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๒ ส่วนต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาว กว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้าง เป็นแถบสีแดง กว้างข้างละ ๑ ส่วน	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๖.	ธงชาติไทย	คือ ธงที่แสดงความหมายถึงประเทศไทยให้ปฏิบัติต่อชาติด้วยความเคารพ ไม่ดูถูกเหยียดหยาม หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียซึ่งเกียรติภูมิของประเทศไทยหรือชาติไทย	
๗.	การใช้ธงชาติ	วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกียรติประโชยหรือใช้ในโอกาสต่างๆตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนธงชาติที่จะนำมาใช้ ชัก หรือแสดงนั้น จะต้องมีสภาพดี เรียบร้อย ไม่ขาดฉีก และสีไม่ซีด หรือผิดเพี้ยนจนเกินความ	
๘.	ขนาดเสาธงและผืนธงของชาติ	เสาธงชาติจะมีขนาดสูง ต่ำ ใหญ่ หรือเล็กเพียงไร ควรจะอยู่ในที่ใด และจะใช้ผืนธงชาติขนาดเท่าใด นั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือผู้ปกครองสถานที่หรือเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ หรืออาคารนั้น ที่จะพึงพิจารณาให้เหมาะสมเป็นสง่างามแก่อาคารสถานที่นั้น ๆ	
๙.	การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศ หรืออัฐิกับบุคคลผู้เสียชีวิต	๑. ประธานองคมนตรี ๒. ประธานรัฐสภา ๓. นายกรัฐมนตรี ๔. ประธานศาลฎีกา ๕. ผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์ ๖. ผู้เสียสละเนื่องจากปฏิบัติหน้าที่สู้รบหรือต่อสู้หรือช่วยเหลือการสู้รบหรือต่อสู้การป้องกันอธิปไตย การรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ การปราบปรามการกระทำความผิดความมั่นคงของรัฐ หรือต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ๗. ผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากได้แสดงความกล้าหาญช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ให้เป็นประโยชน์อย่างสำคัญแก่ทางราชการ โดยไม่เกรงภัยอันจะเกิดแก่ชีวิตของตน ๘. บุคคลนอกจากที่กล่าวข้างต้น และเป็นกรณีที่ทางราชการเห็นสมควร	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๑๐.	วิธีการใช้อิงชาติประกอบเกียรติยศ ศพหรืออัฐิกับบุคคลตามข้อ ๙	๑. บุคคลตามลำดับที่ ๙ ในข้อ ๑ - ๕ ต้องเป็นผู้ที่เสียชีวิตในขณะดำรงตำแหน่ง ๒. บุคคลตามลำดับที่ ๙ ในข้อ ๖ และ ๗ ในกรุงเทพมหานครให้เสนอขอความเห็นชอบ จากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่เกี่ยวข้อง ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ ให้เสนอขอความเห็นชอบ จากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอท้องถิ่น หรือผู้บังคับบัญชาทหารระดับกองพันหรือ เทียบเท่าขึ้นไป แล้วแต่กรณี ๓. บุคคลตามลำดับที่ ๙ ในข้อ ๘ ให้หัวหน้าส่วนราชการตามข้อ ๒ เป็นผู้เสนอความเห็นชอบ จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มอบหมาย	
๑๑.	การใช้อิงชาติคลุมศพ	ใช้ได้ในกรณีดังนี้ ๑. ในพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพหรือพิธีรดน้ำศพ ๒. ในพิธีปลงศพตามประเพณีของทหารเรือ ๓. ในระหว่างการเดินทางย้ายศพเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา	
๑๒.	วิธีการใช้อิงชาติคลุมหีบศพหรืออัฐิ	ใช้ได้ในกรณีดังนี้ ๑. เมื่อเชิญหรือเคลื่อนย้ายศพหรืออัฐิ เพื่อประกอบพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ รดน้ำศพ หรือบำเพ็ญกุศลตามพิธีทางศาสนา ๒. ในระหว่างประกอบพิธีทางศาสนา ๓. ในระหว่างการเดินทางเพื่อรับพระราชทานเพลิงศพ ประกอบการฌาปนกิจหรือเคลื่อน ย้ายศพไปประกอบพิธีฝัง	
๑๓.	วิธีการใช้อิงชาติคลุมศพหรือหีบศพ	๑. ปกติให้ใช้คลุมตามความยาวขององ โดยให้ด้านข้างของผืนองผืนนี้อยู่ทางศีรษะของศพ และจะต้องปฏิบัติไม่ให้เกิดการเสื่อมเสียเกียรติแก่อง ๒. ห้ามมิให้วางสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงบนองชาติที่คลุมศพหรือหีบศพ	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
		๓. เมื่อจะรับพระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุหรือฝังศพ ประชุมเพลิงศพตอนเผาจริง ให้เชิญธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพพับเก็บให้เรียบร้อย โดยมีให้ส่วนหนึ่งส่วนใด ของธงล้นผ้าขึ้น อนึ่ง สำหรับผู้ได้รับพระราชทานโกศหรือหีบหลวงประกอบเกียรติยศศพอยู่แล้ว ถ้ามีสิทธิ์ที่จะใช้ธงชาติคลุมศพด้วย ให้กระทำได้โดยวิธีเชิญธงชาติในสภาพที่พับเรียบร้อย ใส่พานตั้งไว้เป็นเกียรติยศที่หน้าที่ตั้งศพ เช่นเดียวกับการตั้งเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ โดยห้ามใช้ธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ คลุมหีบหรือตกแต่งโกศหรือหีบศพที่พระราชทานประกอบเกียรติยศศพ	
๑๔.	การชักธงชาติ	การชักธง หมายความว่า การเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสา หรือการเชิญธงลงมาจากยอดเสา ตามกำหนดเวลาหรือตามโอกาสที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	
๑๕.	ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ธงชาติ	ธงชาติ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นประเทศหรือชาติ ดังนั้น จึงสมควรปฏิบัติต่อธงชาติด้วยความเคารพ เพื่อสร้างความรู้สึกภูมิใจและความเป็นชาติของคนไทยทุกคน อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ธงชาติให้เป็นที่น่าภาคภูมิใจแก่ผู้พบเห็น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ได้กำหนดให้ถือเป็นหลักการว่า สถานที่ราชการ สถาบัน การศึกษา สถานศึกษา ที่ทำการรัฐวิสาหกิจ และองค์การอื่น ๆ ของรัฐ “นอกจากจะมีการชักธงชาติขึ้นและลงตามเวลาที่ทางราชการกำหนดแล้ว ยังให้หน่วยงาน ระดับธงชาติ ณ สถานที่อันสมควรในบริเวณที่ทำการทุกวันและตลอดเวลา เป็นการถาวร และสม่ำเสมอด้วย สำหรับภาคเอกชนและบ้านเรือนประชาชนโดยทั่วไปก็ให้อนุโลม ดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน”	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๑๖.	วิธีการชั่งชั่งชาติ	การชั่งชั่งชาติให้ปฏิบัติดังนี้ ๑. ผู้มีหน้าที่ชั่งชั่ง ต้องแต่งกายเรียบร้อย ๒. เมื่อใกล้กำหนดเวลาชั่งชั่งขึ้น ให้เตรียมธงชาติผูกติดกับสายเชือกทางด้านขวาของผู้ชั่งชั่งให้เรียบร้อย ๓. เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้คล้องขาติดอกเต็มผืน แล้วดึงเชือกให้ตึงขึ้นช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ จนถึงสุดยอดเสาธง แล้วจึงผูกเชือกไว้ให้ตึงไม่ให้ธงหลุดตกลงมาจากเดิม ๔. เมื่อชั่งชั่งลง ให้ดึงเชือกให้ตกลงช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และสายเชือกถึงจนถึงระดับเดิมก่อนชักขึ้น ๕. ในกรณีที่มีการบรรเลงเพลงเพลงเคารพหรือสัญญาณในการชั่งชั่งขึ้นและลง จะต้องชั่งชั่งขึ้นและลงให้ถึงจุดที่สุด พร้อมกับจับเพลงหรือสัญญาณนั้น ๆ ๖. กรณีทำงารราชการประกาศให้ลดธงชาติครึ่งเสา ให้ปฏิบัติตามในการชั่งชั่งขึ้นเช่นเดียวกับข้อ ๑, ๒ และ ๓ เมื่อจนถึงยอดเสาแล้วจึงลดลงให้อยู่ในระดับความสูงประมาณสองในสามส่วนของความสูงของเสาธงนั้น และเมื่อจะชั่งชั่งลงให้ชักธงขึ้นจนถึงยอดเสาก่อนแล้วจึงชักธงลง ตามข้อ ๔ และ ๕	
๑๗.	การชั่งชั่งชาติในราชอาณาจักร	การชั่งชั่งชาติในเวลาปกติ ณ อาคารสถานใดและประต่องชาติที่ยานพาหนะให้ปฏิบัติ ดังนี้ ๑. อาคารสถานที่และยานพาหนะของฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร ๒. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือน ให้ชักธงทุกหน่วยงาน ๓. อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน การชักธงโดยการจัดตั้งเสาธงต่างหากจากตัวอาคารต้องได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการวัง ๔. สถานศึกษาในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แล้วแต่กรณี	สำหรับยานพาหนะ อย่างอื่น นอกจาก ที่ระบุไว้ โดยปกติ ไม่ควรประดับธง

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
		๕. เรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ ๖. เรือเดินในลำน้ำ ถ้าจะชักธงให้ชักหรือประดับไว้ท้ายเรือ ๗. ที่สถานสถานและอาคารสถานที่ของเอกชน ถ้าจะชักธงให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการโดยอนุโลม	
๑๔.	กำหนดวันและระยะเวลา การชักธงชาติ	การกำหนดวันและระยะเวลาการชักและประดับธงชาติในโอกาสและวันพิเศษสำคัญ การชักธงชาติ ณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และที่สาธารณสถาน มีดังนี้ (๑) วันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม ๑ วัน (๒) วันมาฆบูชา ๑ วัน (๓) วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ วันที่ ๖ เมษายน ๑ วัน (๔) วันสงกรานต์ วันที่ ๑๓ เมษายน ๑ วัน (๕) วันพืชมงคล ๑ วัน (๖) วันวิสาขบูชา ๑ วัน (๗) วันอาสาฬหบูชา ๑ วัน (๘) วันเข้าพรรษา ๑ วัน (๙) วันเฉลิมพระชนมพรรษสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร วันที่ ๒๘ และวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒ วัน (๑๐) วันเฉลิมพระชนมพรรษสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๑ วัน (๑๑) วันพระราชทานธงชาติไทย วันที่ ๒๘ กันยายน ๑ วัน	๑. การชักและประดับธงในโอกาสหรือวันพิเศษสำคัญอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่ทางราชการจะประกาศให้ทราบเป็นครั้งคราว ๒. การชักและประดับธงในงานพิธีสำคัญอื่น ๆ ตามประเพณีนิยมให้ปฏิบัติตามความเคารพ

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
		(๑๒) วันสหประชาชาติ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๑ วัน (๑๓) วันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร วันที่ ๕ และวันที่ ๖ ธันวาคม ๒ วัน (๑๔) วันรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๑ วัน	
๑๕.	การลดธงชาติครึ่งเสา	การลดธงชาติครึ่งเสากรณีใด เป็นเวลาเท่าใด ให้กระทรวงการต่างประเทศ สำนักพระราชวัง หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี แจ้งไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรีสั่งการ และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและปฏิบัติ	
๒๐.	การกำหนดเวลาการชักธงชาติขึ้นและลง	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐประดับธงชาติไว้ในสถานที่อันควรในบริเวณที่ทำการทุกวันและตลอดเวลา หากต้องการให้มีการชักธงชาติขึ้นและลง ณ อาคารสถานที่หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลา ดังนี้	สำหรับอาคารสถานที่ และยานพาหนะ ฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร ส่วนเรือเดินทะเลให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของชาวเรือ
๒๑.	การชักธงชาตินอกกรอบอาคาร	การชักธงชาติ ณ อาคารสถานที่และการประดับธงชาติที่ยานพาหนะของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รวมตลอดถึงสถานที่อยู่ ที่พักอาศัยของหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตหรือหัวหน้าสถานที่ทำภารกิจสูง ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบเกี่ยวกับการชักธงชาติในราชอาณาจักร โดยอนุโลมโดยให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คำนึงถึงขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ความตกลงกับรัฐบาลไทย และขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ประกอบด้วย	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
		๑. การชักชวนบิดาเรือนของรัฐบาลที่เดินทางไปต่างประเทศชั่วคราว ให้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม ๒. สำหรับเรื่องของการขายอาหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร	
๒๒.	การแสดงธงชาติ	การแสดงธง หมายความว่า การที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้ทำหรือสร้างให้ปรากฏเป็นรูปร่างไม่ว่าจะเป็นวัตถุ รูป ภาพ หรือสสาร ที่มีลักษณะเป็นสีที่มีความหมายถึงธงหรือแถบสีของธง	แถบสีธงชาติ หมายถึง รสีที่เหมือนธงชาติ
๒๓.	การแสดงธงชาติในการนี้อื่น	การแสดงธงธงชาติไว้ที่สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด ผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าใด ๆ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ เครื่องแต่งกาย ร่างกาย หรือสิ่งอื่นใด ที่มิได้มีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ประเทศไทยหรือชาติไทย ให้ทำได้อย่างสมควร ในการนี้ดังต่อไปนี้ ๑. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ๒. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนเพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์ ๓. เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนในการนี้อื่น ๆ นอกจากข้อ ๒ หลักเกณฑ์และวิธีการขอความเห็นชอบในการนี้ตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ให้เป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี	
๒๔.	การประดับธงชาติ	การประดับธงชาติ หมายความว่า การนำธงชาติไปตกแต่งหรือแสดงร่วมกับสิ่งอื่น ๆ เช่น การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น การประดับธงชาติร่วมกับพระพุทธรูป และพระบรมฉายาลักษณ์ เป็นต้น	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๒๕.	การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น	๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงอื่น ยกเว้นธงพระอิสริยยศ จะต้องไม่ให้ธงชาติอยู่ในระดับต่ำกว่าธงอื่น ๆ และโดยปกติให้จัดธงชาติอยู่ทีละดวงแรกด้านขวา (เมื่อมองดูออกมาจากภายใน หรือจุดของสถานที่ที่ใช้ชัก แสดง หรือประดับธงเป็นหลัก) ๒. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่นในงานพิธีซึ่งมีแท่นหรือที่สำหรับประธาน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของแท่นพิธีและธงอื่นอยู่ด้านซ้าย ๓. การประดับธงชาติคู่กับธงอื่น นอกจากดั่งที่กล่าวในข้อ ๑ และ ๒ แล้ว หากมีจำนวนมากกว่าสองธงให้ปฏิบัติดังนี้ ๓.๑ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคี่ ให้ธงชาติอยู่กลาง ๓.๒ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วนับได้เป็นจำนวนคู่ ให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา	
๒๖.	การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมฉายาลักษณ์	การประดับธงชาติคู่ร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมฉายาลักษณ์ในพิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นที่สักการะร่วมกัน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของพระพุทธรูป พระบรมฉายาลักษณ์อยู่ด้านซ้าย	
๒๗.	การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ	ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ ๑. การประดับธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เช่น ขนาดและสีของธง และความสูงต่ำของเสาธง เป็นต้น ๒. ถ้าประดับหรือชักธงของต่างประเทศเพียงประเทศเดียว ต้องให้ธงชาติเคียงคู่อยู่ทางด้านขวาของธงต่างประเทศ ๓. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคี่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลาง ๔. ถ้าประดับธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
		๕. การประดับธงชาติในอาคารสถานที่ หรือมีข้อยกเว้นระหว่างประเทศ หรือประเทศภาคีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้ใช้ธงตามลำดับอักษร หรือเรียงตามลำดับการเป็นสมาชิก ก็ให้ปฏิบัติตามข้อยกเว้นหรือข้อกำหนดนั้น ๆ ได้ ๖. การประดับธงชาติในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ โดยปกติให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกันนานาชาติอาารประเทศ ๗. การประดับธงชาติคู่กับธงของต่างประเทศสำหรับรถยนต์ ให้ประดับธงชาติไว้ทางด้านขวาและธงของต่างประเทศไว้ทางด้านซ้าย ๘. ยานพาหนะอื่นที่ใช้กันเองได้ยกกับข้อ ๗ เว้นแต่การประดับบนเรือให้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ ๑. ทำความเคารพตามกำหนดเวลา กล่าวคือ ธงชาติขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา และชักธงชาติลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ๒. เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลงในพิธีการต่าง ๆ ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรงหันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลง จนกว่าจะเสร็จการหรือเพลงชาติจบ ๓. ในการนี้ที่ได้ยินเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตามหรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาคารสำรวจ จนกว่าการชักธงชาติ หรือเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง ๔. ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของทางราชการหรือองค์การของรัฐ ซึ่งแต่งเครื่องแบบให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการ หรือองค์การของรัฐนั้น	
๒๘.	การทำความเคารพธงชาติ		

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
		๕. นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งแต่งเครื่องแบบ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวง ทบวง กรมหรือองค์การของรัฐ กำหนดแล้วแต่กรณี หรือตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยอนุโลม	
๒๔.	การดูแลรักษาธงชาติ	ให้ปฏิบัติตามดังต่อไปนี้ ๑. ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่ราชการหรือสถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ที่มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ กวดขันดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยเคร่งครัด ๒. ให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ เก็บรักษาธงชาติไว้ด้วยความเคารพในสถานที่และที่เก็บอันสมควร ๓. การเชิญธงชาติจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ ชัก หรือแสดงในกรณีที่ต้องชาติเป็นผืนผ้า ให้เชิญธงชาติจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ ชัก หรือแสดงในกรณีที่ต้องชาติเป็นผืนผ้าแสดง จึงคลี่ส่งออกเพื่อใช้หรือแสดงต่อไป ๔. การเชิญธงชาติที่จะใช้ชักไปยังเสาธง เมื่อใกล้จะถึงกำหนดเวลาแล้วให้ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการชักธงชาติ ซึ่งได้กล่าวไว้ในเรื่องการชักธงชาติไว้แล้ว ๕. การเชิญธงชาติจากบริเวณหรือจุดที่ใช้ชัก หรือแสดง ไปเก็บไว้ ณ ที่เก็บรักษา ให้ดำเนินการในลักษณะเดียวกับข้อ ๓	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๓๐.	การกระทำอันเป็นการเหยียดหยามหรือไม่สมควรต่อองชาติ	การเหยียดหยามต่อองชาติ ได้แก่ การกระทำต่อองชาติ รูปจำลองขององชาติ หรือแถบสีของชาติ ด้วยเจตนาเหยียดหยามประเทศชาติ เช่น ฉีก ทำลาย ถ่มน้ำลาย ใช้เท้าเหยียบ วางเป็นผ้าเช็ดเท้า ซึ่งเป็นการแสดงความดูถูกดูหมิ่น เหยียดหยามชาติไทยหรือคนไทย การกระทำที่ไม่สมควรต่อองชาติ รูปจำลองขององชาติ หรือแถบสีของชาติ เช่น ๑. การประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นในผืนธง รูปจำลองขององหรือแถบสีของธง ๒. การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ ๑ ๓. การใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ สถานที่หรือวิธีอันไม่สมควร ๔. การประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีของธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร ๕. แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือมีแถบสีของธงอันมีลักษณะตามข้อ ๔ โดยไม่สมควร	
๓๑.	การพ้องชาติ (แบบที่ ๑ เห็นสองสี)	๑. พ้องให้เหลือครึ่งเดียว โดยพับตามความยาวของผืนธง ๒. จับธงแถบสีน้ำเงินให้อยู่ด้านบน โดยปล่อยให้ธงแถบสีแดงอยู่ด้านล่าง ทั้งสองข้าง ๓. พ้องแถบสีแดงในเดรสข้าง มาบรรจบกับแถบสีน้ำเงิน ๔. จับธงตรงมุมล่างทั้งปลายธงขึ้น โดยพับเป็นรูปสามเหลี่ยม มุมฉาก เรียงไปตามลำดับ จนถึงด้านองที่ผูกกับเส้นเชือกและพับธงด้านที่ผูกกับเส้นเชือกเป็นรูปสามเหลี่ยม มุมฉาก แล้วให้สอดธงที่ผูกกับเส้นเชือกเข้าไปอยู่ในธงรูปสามเหลี่ยม มุมฉาก 	วิธีพ้องชาติ มีรายละเอียดในหน้า ๑๑๕

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
	(แบบที่ ๒ เห็นสามสี)	๑. ห้ามไม่ให้เหลือครึ่งเดียว โดยปฏิบัติตามความยาวของผืนธง ๒. ห้ามแถบสีน้ำเงินและสีแดงพบกันตรงจุดกึ่งกลางแถบสีขาวตามแนวยาว ๓. ห้ามตามแนวยาวเป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก หักซ้อนกันไปจนหมดผืน	
๓๒.	การทำลายธงชาติแก่ที่เสื่อมสภาพ	กระทำได้โดยวิธีการฉีกผืนธงชาติที่เสื่อมสภาพแล้วให้วิธีสีกแยกออกจากกันให้หมดสภาพหรือลักษณะอันเป็นผืนธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ	
๓๓.	บทกำหนดโทษ	การกระทำต้องธงชาติโดยไม่ให้ความเคารพมีความผิดและต้องรับโทษตามกฎหมาย ดังนี้ ๑. กระทำการใด ๆ ต่อธง หรือเครื่องหมายอื่นใด อันมีความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทย เพื่อเหยียดหยามประเทศชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๑๑๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา) ๒. กระทำการใด ๆ ที่ไม่สมควรต่อธงชาติ รูปจำลองของธงชาติ หรือแถบสีของธงชาติ ในการกระทำอันเป็นการเหยียดหยาม หรือไม่สมควรต่อธงชาติอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๕ ข้อ ที่กล่าวมาแล้วในลำดับที่ ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒) ๓. ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธง รูปจำลองของธงหรือแถบสีธงชาติ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒)	
๓๔.	ประวัติทำนองเพลงชาติ	๑. เพลงชาติ ถือกำเนิดมาจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ปี พ.ศ. ๒๔๓๕ ๒. พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นผู้ประพันธ์ทำนองโดยไม่มีเนื้อร้อง ตามคำริของพระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรี ต่อมาได้ถูกรับรองอย่างเป็นทางการ	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๓๕.	ประวัติเนื้อร้องเพลงชาติ	๑. หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕) เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ซึ่งต่อมาเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรก ได้แต่งเพลงปลุกใจเพื่อแสดงความเป็นชาติไทย โดยใช้ทำนองเพลงมหาชัย ๒. ต่อมพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) ซึ่งเป็นผู้ประพันธ์ทำนอง และญูวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) เป็นผู้ประพันธ์คำร้องอย่างไม่เป็นทางการ ๓. พุทธศักราช ๒๔๗๗ รัฐบาลตั้งคณะให้ใช้ทำนองแบบสากล ซึ่งประพันธ์โดยพระเจนดุริยางค์ ส่วนท่อนร้อง (คำร้อง) ให้จัดประกวดโดยแต่งให้เข้ากับทำนองแบบสากลของพระเจนดุริยางค์ ผลปรากฏว่า คณะกรรมการตัดสินให้บทร้องของญูวิจิตรมาตรา และบทร้องของ นายฉันทน์ ขำวิไล ได้รับคัดเลือกให้เป็นเนื้อร้องเพลงชาติอย่างเป็นทางการ	ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒
๓๖.	ประเทศ “ไทย” และ “สยาม”	ขณะนั้น มีชื่อเรียกประเทศสองชื่อ คือ “ไทย” และ “สยาม” แต่ประชาชนนิยมเรียกว่า “ไทย” รัฐบาลจึงประกาศใช้ถือเป็นรัฐนิยม ดังนี้ ๑. ภาษาไทย : การเรียกชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า “ไทย” ๒. ภาษาอังกฤษ : - ชื่อประเทศ ให้ใช้ว่า Thailand - ชื่อประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า Thai	
๓๗.	การประกวดเพลงชาติ	สำนักโฆษณาการ ได้ประกาศประกวดเพลงชาติ หลังมีการเปลี่ยนแปลงการเรียกชื่อประเทศจาก “สยาม” เป็น “ไทย” โดยมีหลักเกณฑ์ คือ เป็นบทร้องกรองด้วยคำไพเราะและปลุกใจให้ชาวไทยเกิดความรักชาติ เราให้เกิดความตื่นตัวไม่ประเทศชาติ	
๓๘.	การประกวดเพลงชาติ	รัฐบาลได้ประกาศใช้เนื้อร้องเพลงชาติจากคำประพันธ์ของพันเอกหลวงสุราษฎร์ประพันธ์ ซึ่งส่งเข้าประกวดในนามกองทัพบก ได้ชนะรางวัลที่ ๑ และให้ใช้ทำนองเพลงชาติของพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. ๒๔๘๒	

ที่	ประเด็น	อธิบายความ	หมายเหตุ
๓๙.	วิธีบรรเลงเพลงเคราฟ	มี ๒ วิธี คือ ๑. บรรเลงเพลงเคราฟของเครื่องบรรเลงประจำแถว เครื่องบรรเลง และแตรเดี่ยว ซึ่งการบรรเลงเพลงเคราฟด้วยเพลงชาติ จะใช้ “แตรวง” บรรเลงสำหรับ ๑.๑ อังปะจำกองทหาร ๑.๒ อังปะจำกองยุวชนทหาร ๑.๓ อังชาติประจำสำนักงานของรัฐบาลในขณะขึ้นลง ๑.๔ อังราชนาวีประจำเรือใหญ่ ในขณะที่ทำพิธีขึ้นลง ๒. บรรเลงเพลงเคราฟของเครื่องบรรเลงที่มีได้ประจำแถว การบรรเลงเพลงเคราฟ เช่นเดียวกับเครื่องบรรเลงประจำแถว แต่บรรเลงเฉพาะ ๒.๑ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี และรัชทายาท เมื่อเสด็จเข้ามายังที่นั้น และเมื่อเสด็จกลับหรือเมื่อเสด็จผ่าน ๒.๒ บรรเลงเพลงเคราฟอื่น ๆ เป็นเกียรติยศตามกำหนดการนั้น ๆ	
๔๐.	วิธีการใช้เพลงชาติ	๑. การบรรเลงเพลงชาติ หรือประกอบคำร้องด้วย หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ๒. การทำความเคารพ ทุกคนจะด้องยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ เช่น ในที่ชุมนุมชน งานแสดงกลางแจ้ง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น ๓. ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติ หรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยิน แสดงทำความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพ โดยหยุดนิ่งในอาคารส่วรวม จนกว่าเสียง เพลงชาติจะสิ้นสุดลง	
๔๑.	วิธีการทำความเคารพเพลงชาติ	เมื่อเพลงชาติจบ ไม่ต้องโค้งคำนับ ส่วนทหารให้ปฏิบัติตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยการเคารพ	

ภาคผนวก

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ การชัก การแสดง การประดับธงชาติ และการร้องเพลงชาติ

ธงชาติ :

๑. พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒
๒. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙
๓. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖
๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗
๕. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐
๖. กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๒๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒
๗. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๒๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒
๘. กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒
๙. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องรื้อธงชาติตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐
๑๐. ประกาศกระทรวงกลาโหม เรื่อง ชี้แจงการใช้ธงชาติคลุมศพ ทับศพ หรือที่เก็บอัฐิผู้เสียชีวิต เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗
๑๑. มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การใช้ธงชาติ (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖)

เพลงชาติ :

๑. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศ, ประชาชน และสัญญาติ (พ.ศ. ๒๔๘๒)
๒. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยมฉบับที่ ๔ เรื่องการเคารพธงชาติ, เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี (พ.ศ. ๒๔๘๒)
๓. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยมฉบับที่ ๖ เรื่องทำนองและเนื้อร้องเพลงชาติ (พ.ศ. ๒๔๘๒)
๔. หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ จ.๔๔๖๒/๒๔๗๗ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เรื่อง การประกวดเพลงชาติ

พระราชบัญญัติ

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป
มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๔๗๔
- (๒) พระราชบัญญัติธง (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑
- (๓) พระราชบัญญัติธง (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๘๓
- (๔) พระราชบัญญัติธง (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๘๕

บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่ง
ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง
เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย

มาตรา ๕ ธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย ได้แก่

(๑) ธงชาติ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน ด้านกว้างแบ่งเป็น ๕ แถบตลอดความยาวของผืนธง ตรงกลางเป็นแถบสีน้ำเงินแก่ กว้าง ๒ ส่วน ต่อจากแถบสีน้ำเงินแก่ออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีขาวกว้างข้างละ ๑ ส่วน ต่อจากแถบสีขาวออกไปทั้งสองข้างเป็นแถบสีแดงกว้างข้างละ ๑ ส่วน ธงชาตินี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์”

(๒) ธงราชานาวี มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีแดง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๔ ใน ๖ ส่วนของความกว้างของผืนธง โดยให้ขอบของดวงกลมจดขอบแถบสีแดงของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาเสาธงหรือคันธง

หมวด ๒

ธงพระอิสริยยศ

มาตรา ๖ ธงสำหรับพระมหากษัตริย์ ได้แก่

(๑) ธงมหาราชใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีเหลือง มีรูปครุฑพ่าห์ สีแดงอยู่ตรงกลาง

(๒) ธงมหาราชน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงมหาราชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียวโดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงมหาราชใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุดถวายคำนับ

มาตรา ๗ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระราชินี ได้แก่

(๑) ธงราชินีใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงมหาราชใหญ่ ตอนปลายตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

(๒) ธงราชินีน้อย มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงมหาราชน้อย เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงราชินีใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุดถวายคำนับ

มาตรา ๘ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระบรมราชชนนี ได้แก่

(๑) ธงบรมราชวงศ์ใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงที่ตรงกลาง

ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาว มีขนาดกว้างยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธง ภายในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาวมีรูปมงกุฎขัตติยราชานารี ประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า ๒ ชั้นเหนือตั้ง และมีดั่งดั่งตั้งฉัตรกลีบบัว ๕ ชั้น อยู่สองข้าง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลืองเข้ม

(๒) ธงบรมราชวงศ์น้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับตอนต้นของธงบรมราชวงศ์ใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีแดงแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลิก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงบรมราชวงศ์ใหญ่ หมายความว่า โปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุตถวายคำนับ

มาตรา ๙ ธงสำหรับองค์สมเด็จพระยุพราช ได้แก่

(๑) ธงเยาวราชใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงมีสองสี รอบนอกสีขาว รอบในสีเหลือง กว้างยาวครึ่งหนึ่งของรอบนอกมีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง

(๒) ธงเยาวราชน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยาวราชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลิก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ หมายความว่า โปรดเกล้าฯ ให้จัดการยิงสลุตถวายคำนับ

มาตรา ๑๐ ธงสำหรับองค์พระวรวงศ์เธอสมเด็จพะยุพราช ได้แก่

(๑) ธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงเยาวราชใหญ่ ตอนปลายเป็นสีขาว ตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลิก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

(๒) ธงเยาวราชน้อยฝ่ายใน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยาวราชน้อย เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน หมายความว่า โปรดให้จัดการยิงสลุตถวายคำนับ

มาตรา ๑๑ ธงสำหรับองค์พระราชโอรส สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอหรือสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอแห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล ได้แก่

(๑) ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีขาว มีดวงกลมสีเหลือง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธงอยู่ตรงกลางของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปครุฑพ่าห์สีแดง

(๒) ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะ และสีอย่างเดียวกับธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้าแต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลิก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่า ของความกว้างของตอนต้น

องนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า หมายความว่า โปรดให้จัดการยิงสลุดถวายค่านับ

มาตรา ๑๒ ธงสำหรับองค์พระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ หรือสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล ได้แก่

(๑) ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า ตอนปลายเป็นสีขาบ ตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว สี ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

(๒) ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง องนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน หมายความว่า โปรดให้จัดการยิงสลุดถวายค่านับ

หมวด ๓

ธงทหาร

มาตรา ๑๓ ธงทหาร ได้แก่

(๑) ธงชัยเฉลิมพล เป็นธงประจำหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานมี ๓ ชนิด คือ ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก ธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือ และธงชัยเฉลิมพลของทหารอากาศ

(๒) ธงราชการทหาร มี ๔ ชนิด คือ ธงฉาน ธงประจำกองทัพบก ธงประจำกองทัพอากาศ และธงประจำกองทัพอากาศ

(๓) ธงแสดงยศ ตำแหน่งและหน่วยทหาร

มาตรา ๑๔ ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ ๗๐ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีอุณาโลมทหารบกและมีชื่อหน่วยทหารสีแดงขลิบริมสีเหลือง เป็นแถวโค้งโอบใต้อุณาโลมทหารบก ผืนธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลืองภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีฟ้า ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลัปดาห์ ด้านอื่นมีแถบจับสีเหลือง กว้าง ๒ เซนติเมตร

หน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ซึ่งมีธงชัยเฉลิมพลของทหารบกแล้ว จะมีธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งธงก็ได้ ธงนี้มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติแต่กว้าง ๗๐ เซนติเมตร ยาว ๑๐๕ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีแดงกว้าง ๓๕ เซนติเมตร ยาว ๕๒.๕ เซนติเมตร ภายในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้านี้มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาคันธง ผืนธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีเหลืองและมีชื่อหน่วยทหารสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้พระปรมาภิไธยย่อ ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลัปดาห์ ด้านอื่นมีแถบจับสีเหลืองกว้าง ๒ เซนติเมตร

ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารในกองบัญชาการทหารสูงสุด มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชัยเฉลิมพลของทหารบกตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๕ ธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้ายและมีสมอสอดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง ขอบธงด้านที่ติดกับคันธง มีเกลียวเชือกสีแดง

มาตรา ๑๖ ธงชัยเฉลิมพลของทหารอากาศ มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ ๗๐ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธง มีดวงกลมสีฟ้า ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๒ ใน ๓ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีอนุโลมทหารอากาศและมีชื่อหน่วยทหารสีแดง ขลิบริมสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้ดวงกลมสีฟ้า ผืนธงมุมด้านบนที่ติดกับคันธง มีรูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีฟ้า ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลับดำ ด้านอื่นมีแถบขลิบสีเหลืองกว้าง ๒ เซนติเมตร

มาตรา ๑๗ ธงชัยเฉลิมพลตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ จะกำหนดวัตถุที่เป็นผืนธง ลวดลายในผืนธง หรือส่วนประกอบของธงก็ได้ โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่หน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแล้วได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ หรือได้รับอิสริยาภรณ์ หรือเครื่องหมายเชิดชูเกียรติจากต่างประเทศ จะประดับเครื่องหมายนั้นที่ผืนธงหรือส่วนประกอบของธงก็ได้

มาตรา ๑๙ ธงฉาน มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้ายและมีสมอสอดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

ธงนี้เป็นธงที่ใช้ในเรือพระที่นั่งและเรือหลวง หรือเป็นธงสำหรับหน่วยทหารเรือที่ยกพลขึ้นบก ซึ่งหน่วยทหารนั้นไม่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพล

มาตรา ๒๐ ธงประจำกองทัพบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นสีแดง ตรงกลางของผืนธงมีรูปเครื่องหมายกองทัพบกเป็นสีเหลือง

มาตรา ๒๑ ธงประจำกองทัพอากาศ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๖ ส่วน ยาว ๙ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีขาว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๔ ใน ๖ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้ายและมีสมอสอดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

มาตรา ๒๒ ธงประจำกองทัพบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีฟ้า ตรงกลางของผืนธงมีรูปเครื่องหมายกองทัพบกเป็นสีเหลือง

มาตรา ๒๓ ธงแสดงยศ ได้แก่

(๑) ธงแสดงยศสำหรับทหารบก

(๒) องแสดงยศสำหรับทหารเรือ

(๓) องแสดงยศสำหรับทหารอากาศ

มาตรา ๒๔ องแสดงยศสำหรับทหารบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นองสีแดง มี ๕ ชั้น คือ

(๑) องจอมพล มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๕ ดวง เรียงเป็นรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนอง ให้ด้านหนึ่งของรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่า อยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนอง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

(๒) องพลเอก มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๔ ดวง เรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน อยู่ตรงกลางของผืนอง ให้มุมแหลมวางตามความยาวของผืนอง

(๓) องพลโท มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๓ ดวง เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนอง ให้ด้านฐานของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนอง

(๔) องพลตรี มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๒ ดวง เรียงตามความยาวอยู่ตรงกลางของผืนอง

(๕) องพลจัตวา มีรูปดาวห้าแฉกสีเหลือง ๑ ดวง อยู่ตรงกลางของผืนอง

มาตรา ๒๕ องแสดงยศสำหรับทหารเรือ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นองสีขาว มีรูปจักรสีขาวเป็นจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้าย มี ๕ ชั้น คือ

(๑) องจอมพลเรือ มีรูปจักร ๕ จักรอยู่ที่มุมองทั้งสี่มุม มุมละ ๑ จักร และอยู่ตรงกลางของผืนองอีก ๑ จักร

(๒) องพลเรือเอก มีรูปจักร ๔ จักร อยู่ที่มุมองทั้งสี่มุม มุมละ ๑ จักร

(๓) องพลเรือโท มีรูปจักร ๓ จักร เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนองให้ด้านฐานของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนอง

(๔) องพลเรือตรี มีรูปจักร ๒ จักร เรียงกันในแนวตั้งอยู่ตรงกลางของผืนอง

(๕) องพลเรือจัตวา มีรูปจักร ๑ จักร อยู่ตรงกลางของผืนอง

มาตรา ๒๖ องแสดงยศสำหรับทหารอากาศ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วน ยาว ๖ ส่วน พื้นองสีฟ้า มี ๕ ชั้น คือ

(๑) องจอมพลอากาศ มีรูปดาวห้าแฉกสีฟ้า ๕ ดวง เรียงเป็นรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนอง ให้ด้านหนึ่งของรูปห้าเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนอง รูปเหล่านี้เป็นสีฟ้า

(๒) องพลอากาศเอก มีรูปดาวห้าแฉกสีฟ้า ๔ ดวง เรียงเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนอยู่ตรงกลางของผืนอง ให้มุมแหลมวางตามความยาวของผืนอง

(๓) องพลอากาศโท มีรูปดาวห้าแฉกสีฟ้า ๓ ดวง เรียงเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ตรงกลางของผืนอง ให้ด้านฐานของรูปสามเหลี่ยมด้านเท่าอยู่ด้านล่างขนานกับขอบล่างของผืนอง

- (๔) ธงพลอากาศตรี มีรูปดาวห้าแฉกสีขาว ๒ ดวง เรียงตามความยาว อยู่ตรงกลางของผืนธง
(๕) ธงพลอากาศจัตวา มีรูปดาวห้าแฉกสีขาว ๑ ดวง อยู่ตรงกลางของผืนธง

มาตรา ๒๗ ธงแสดงตำแหน่ง ได้แก่

- (๑) ธงผู้บัญชาการทหารสูงสุด
(๒) ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารบก
(๓) ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารเรือ
(๔) ธงผู้บัญชาการทหารอากาศ

มาตรา ๒๘ ธงผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ด้านยาวของผืนธงแบ่งเป็นสามตอนเท่ากัน ตอนต้นของผืนธงสีแดง ตอนกลางสีขาวและตอนปลายสีฟ้า ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางขวา และมีสมอลอดวงจักร ด้านซ้ายและด้านขวาของรูปจักร มีรูปปีกนกกางล้อมรอบด้วยข้อชัยพฤกษ์ ภายใต้ข้อชัยพฤกษ์มีรูปดาวห้าแฉก ๕ ดวง อยู่ตรงกลาง ๑ ดวง และโอบขึ้นไปทางซ้ายและขวาของดวงที่อยู่ตรงกลางอีกข้างละ ๒ ดวง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลืองเว้นแต่สมอลเป็นสีเงินและดาวเป็นสีทอง ขอบธงมีแถบจีบสีเหลืองนอกจากด้านที่ติดกับคันธง

มาตรา ๒๙ ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารบก ได้แก่

(๑) ธงผู้บัญชาการทหารบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีแดง ตรงกลางของผืนธงมีรูปเครื่องหมายกองทัพบก ภายใต้เครื่องหมายกองทัพบก มีรูปดาวห้าแฉก ๕ ดวง อยู่ตรงกลาง ๑ ดวง และโอบขึ้นไปทางซ้ายและขวาของดวงที่อยู่ตรงกลางอีกข้างละ ๒ ดวง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

(๒) ธงแม่ทัพ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการทหารบก เว้นแต่มีรูปดาวห้าแฉก ๓ ดวง อยู่ตรงกลางภายใต้เครื่องหมายกองทัพบก ๑ ดวง และอยู่ทางซ้ายและขวาของเครื่องหมายนั้นข้างละ ๑ ดวง

(๓) ธงผู้บัญชาการกองพล มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการทหารบก เว้นแต่มีรูปดาวห้าแฉก ๒ ดวง อยู่ทางซ้ายและขวาของเครื่องหมายกองทัพบกข้างละ ๑ ดวง

มาตรา ๓๐ ธงแสดงตำแหน่งสำหรับทหารเรือ ได้แก่

(๑) ธงผู้บัญชาการทหารเรือ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้าย และมีสมอลอดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎ รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

(๒) ธงผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการทหารเรือ แต่ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวมีรูปจักรแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางซ้าย และมีสมอลอดวงจักรภายใต้พระมหามงกุฎอยู่ตรงกลาง และปลายธงตัดเป็นฉกรรูปหางนกแซงแซวเล็ก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

(๓) ธงผู้บังคับการกองเรือ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ แต่ปลายธงที่เป็นฉกรรูปหางนกแซงแซวเป็นสีขาว

(๔) องค์ูบั้งคัับหวมดเรือ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ทางคั่นอง กว้าง ๒ ส่วน ผินองยาว ๕ ส่วน พ้นองสืขาบตอนต้น ๒ ใน ๕ ส่วนของผินองมีสมอสลีเหลืองอยู่ตรงกลาง

(๕) องค์ูบั้งคัับหมู่เรือ มีลักษณะและสืออย่างเดียวกับองค์ูบั้งคัับหวมดเรือ แต่ตอนปลาย ๓ ใน ๕ ส่วนของผินองเป็นสืขาว

(๖) องค์ูหัวหน้ข้าครวรา มีลักษณะและสืออย่างเดียวกับองค์ูบั้งคัับหวมดเรือ แต่ตอนต้น ๒ ใน ๕ ส่วนของผินองเป็นสืขาว มีสมอสืขาบอยู่ตรงกลาง

(๗) องค์ูบั้งคัับการเรือ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ทางคั่นอง กว้างไม่เกิน ๒๐ เซนติเมตร ผินองยาว ๓๐ เท่าของด้านฐาน ตอนต้น ๑ ใน ๓ ส่วนของผินองเป็นสืแดง ตอนปลาย ๒ ใน ๓ ส่วนของผินองเป็นสืขาว

(๘) องค์ูบั้งขากการฐานทัพเรือ มีลักษณะและสืออย่างเดียวกับองค์ูบั้งขากการกองเรือยุทธการ แต่ปลายองที่เป็นแฉกรูปหางนกแขวเป็นสืฟ้า

(๙) องค์ูบั้งคัับการสถานัทหารเรือ มีลักษณะและสืออย่างเดียวกับองค์ูบั้งขากการกองเรือยุทธการ แต่ปลายองที่เป็นแฉกรูปหางนกแขวเป็นสืแดง

(๑๐) องค์ูบั้งขากการกมนาวิกโยธิน มีลักษณะและสืออย่างเดียวกับองค์ูบั้งขากการกองเรือยุทธการ แต่ปลายองที่เป็นแฉกรูปหางนกแขวเป็นสืเหลือง

มาตรา ๓๑ องค์ูบั้งขากการทหารอากาศ มีลักษณะเป็นรูปสืเหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พ้นองสืฟ้า ขอบองขลิบริมสืเหลืองทั้ง ๔ ด้าน และตรงกลางของผินองมีรูปปิกนกสืเหลือง ๒ ปิก ระหว่างหัวปิกมีรูปองชาติเฉียงอยู่ในอาร์ม เหนืออาร์มมีอุณาโลมสืขาวภายใต้พระมหามงกุฎเปล่งรัศมีสืเหลือง

มาตรา ๓๒ องแสดงหน่วยทหารบก ได้แก่

(๑) องแสดงหน่วยกองทัพ มีลักษณะเป็นรูปสืเหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน แบ่งสืเป็น ๒ ส่วน ส่วนบนคือส่วนจากมุมล่างทางด้านคั่นองตัดเฉียงขึ้นไปถึงมุมบนเป็นสืแดง ส่วนล่างคือส่วนที่เหลือ เป็นสืบานเย็น ในส่วนที่เป็นสืแดงตอนมุมบนของผินองด้านที่ติดกับคั่นอง มีเครื่องหมายกองทัพบก ได้เครื่องหมายกองทัพบก มีดาวห้าแฉกสืเหลือง ๓ ดวง เรียงตามความยาวของผินอง

(๒) องแสดงหน่วยกองพล มีลักษณะอย่างเดียวกับองแสดงหน่วยกองทัพ แต่ได้เครื่องหมายกองทัพบก มีดาวห้าแฉกสืเหลือง ๒ ดวง เรียงตามความยาวของผินอง

(๓) องแสดงหน่วยกรม มีลักษณะอย่างเดียวกับองแสดงหน่วยกองพลแต่ได้เครื่องหมายกองทัพบก ไม่มีดาว สำหรับองแสดงหน่วยกรมนักเรียนนายร้อย ผินองส่วนล่างเป็นสืเหลือง มุมบนของผินองด้านที่ติดกับคั่นองมีตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแทนเครื่องหมายกองทัพบก และมีแถบโอบใต้ตราแผ่นดิน รูปเหล่านี้เป็นสืเหลือง ภายในแถบมีความว่า “กรมนักเรียนนายร้อย” เป็นอักษรสืแดงสำหรับหน่วยรบพิเศษซึ่งอยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกรม ตรงกลางของผินองส่วนล่างมีเครื่องหมายนักโคตรมสืเหลืองขนาดพองาม และสำหรับหน่วยบินซึ่งอยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกรม ตรงกลางของผินองส่วนล่างมีเครื่องหมาย

แสดงความสามารถในการบินสีขาวขนาดพองาม

(๔) องแสดงหน่วยกองพัน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน แบ่งสีเป็น ๒ ส่วน ส่วนบนคือส่วนจากมุมล่างทางด้านคันธงตัดเฉียงไปถึงมุมบนเป็นสีแดง ส่วนล่างคือส่วนที่เหลือแบ่งออกไปอีกเป็นสองตอน โดยแบ่งจากจุดกึ่งกลางของเส้นทแยงมุมตัดเฉียงลงถึงมุมล่างด้านนอก ตอนต้นทางด้านที่ติดกับคันธงเป็นสีตามสีของหน่วยทหาร ตอนปลายเป็นสีขาว มุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธงมีเครื่องหมายกองทัพบกสำหรับองแสดงหน่วยกองพันทหารราบ ให้มีแถบสีแดงทึบรอยต่อเส้นทแยงตัดเฉียง สำหรับกองพันนักเรียนนายร้อย ส่วนล่างของผืนธง ด้านที่ติดกับคันธงเป็นสีเหลือง มุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธงมีตราแผ่นดิน และมีแถบอย่างเดียวกับองแสดงหน่วยกรมนักเรียนนายร้อย สำหรับหน่วยรบพิเศษซึ่งอยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกองพันตรงกลางของผืนธงส่วนล่างมีเครื่องหมายนักโดดร่มสีเหลืองขนาดพองาม และสำหรับหน่วยบินซึ่งอยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกองพัน ตรงกลางของผืนธงส่วนล่างมีเครื่องหมายแสดงความสามารถในการบินสีขาวขนาดพองาม

ผืนธงส่วนล่างขององแสดงหน่วยทหารตาม (๒) (๓) และ (๔) เป็นสีตามสีของหน่วยทหาร ดังต่อไปนี้

(ก) ทหารราบ และหน่วยรบพิเศษ	สีขาว
(ข) ทหารม้า	สีฟ้าหม่น
(ค) ทหารปืนใหญ่ และนักเรียนนายร้อย	สีเหลือง
(ง) ทหารช่าง	สีดำ
(จ) ทหารสื่อสาร	สีม่วง
(ฉ) ทหารขนส่ง	สีเลือดหมู
(ช) ทหารแพทย์	สีเขียว
(ช) ทหารสารวัตร	สีน้ำเงิน
(ฉ) ทหารสรรพาวุธ	สีแดง
(ญ) หน่วยบิน	สีฟ้าอ่อน

องแสดงหน่วยทหารตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ถ้ามีหน่วยที่เป็นเหล่าและอยู่ในระดับเดียวกัน ตั้งแต่ ๒ หน่วยขึ้นไป ให้มีอักษรย่อชื่อหน่วยหรือเลขหมายหน่วยเป็นตัวเลขไทยอยู่ตรงกลางของส่วนล่างของผืนธง

นอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ทหารบกจะมีองแสดงหน่วยทหารอื่นอีกหรือจะมีองแสดงหน่วยทหารสำหรับหน่วยทหารที่อยู่ในระดับเทียบเท่าหน่วยกองทัพบก หน่วยกองพล หน่วยกรม หน่วยกองพันอื่นก็ได้ โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ องแสดงหน่วยทหารอากาศ มี

(๑) องแสดงหน่วยที่เป็นส่วนกำลังรบ ตั้งแต่ระดับฝูงบินหรือกองพันขึ้นไป มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีฟ้า ตรงกลางของผืนธงมีรูปเครื่องหมายกองทัพอากาศเป็นสีเหลือง

และมีชื่อหน่วยทหารนั้น ๆ เป็นสีน้ำเงินดำเป็นแถวโค้งโอบใต้รูปเครื่องหมายกองทัพอากาศ

(๒) ธงแสดงหน่วยแยกอิสระที่เป็นส่วนกำลังรบ ตามที่กองทัพอากาศกำหนด มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงแสดงหน่วยที่เป็นส่วนกำลังรบตั้งแต่ระดับฝูงบินหรือกองพันขึ้นไป

หมวด ๔

ธงพิทักษ์สันติราษฎร์

มาตรา ๓๔ ธงพิทักษ์สันติราษฎร์ของกรมตำรวจ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ที่ตรงกลางของธงมีรูปตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วยคำว่า “พิทักษ์สันติราษฎร์” ปักด้วยด้ายเงินโอบใต้ตราแผ่นดิน

ธงพิทักษ์สันติราษฎร์ตามวรรคหนึ่ง จะกำหนดวัตถุที่ทำเป็นลวดลายในผืนธง หรือจะกำหนดส่วนประกอบของธงก็ได้ โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๕

ธงกองอาสารักษาดินแดนและกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด

มาตรา ๓๕ ธงกองอาสารักษาดินแดน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ผืนธงเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ ๗๒ เซนติเมตร ด้านหน้าของผืนธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธงมีรูปพระมหามงกุฎ และเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อเป็นสีทองขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีทอง และที่ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีแดงขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๓๔ เซนติเมตร ขอบรอบวงกลมเป็นสีเหลืองมีรูปพระนเรศวรทรงช้างอยู่ภายในดวงกลม และมีความว่า “กองอาสารักษาดินแดน” ปักด้วยด้ายทองเป็นแถวโค้งโอบใต้ดวงกลมนั้น ด้านหลังที่ตรงกลางของผืนธงมีรูปช่อชัยพฤกษ์และอุณาโลมอยู่ตรงกลาง ภายใต้พระมหามงกุฎ ปักด้วยด้ายทอง ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงเป็นสีแดง ด้านอื่นเป็นกฤษฎีสีเหลือง

มาตรา ๓๖ ธงกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงกองอาสารักษาดินแดน แต่ด้านหน้าของผืนธงที่ให้ความว่า “กองอาสารักษาดินแดน” ให้มีชื่อจังหวัดที่กองอาสารักษาดินแดนตั้งอยู่ ปักด้วยด้ายทอง

มาตรา ๓๗ ธงตามมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ จะกำหนดวัตถุที่ทำเป็นลวดลายในผืนธงหรือจะกำหนดส่วนประกอบของธงก็ได้ โดยให้กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๖

องค์คณะลูกเสือแห่งชาติและองค์ลูกเสือจังหวัด

มาตรา ๓๘ องค์คณะลูกเสือแห่งชาติ มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ผืนธงกว้าง ๕๐ เซนติเมตร ยาว ๕๒ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีตราธรรมจักรสีเหลืองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๓๒ เซนติเมตร

มาตรา ๓๙ องค์ลูกเสือจังหวัด มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ แต่ผืนธงกว้าง ๔๐ เซนติเมตร ยาว ๖๐ เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีเหลืองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๒๗ เซนติเมตร มีขอบรอบดวงกลมเป็นสีดำ ๒ ขอบซ้อนกัน ขอบนอกกว้าง ๒ มิลลิเมตร ขอบในกว้าง ๑ มิลลิเมตร ระยะระหว่างขอบนอกกับขอบในห่างกัน ๒ มิลลิเมตร ตรงกลางของดวงกลม มีตราคณะลูกเสือแห่งชาติเป็นสีเหลือง และได้ตรานั้นให้มีชื่อจังหวัดเป็นอักษรสีดำ

หมวด ๗

ธงราชการทั่วไป

มาตรา ๔๐ ให้ใช้ธงชาติเป็นธงแสดงตำแหน่งราชการหรือส่วนราชการที่พระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดลักษณะของธงไว้โดยเฉพาะ

มาตรา ๔๑ ธงดังต่อไปนี้ ให้ใช้เป็นธงราชการที่ชักขึ้นในเรือเฉพาะเวลาปฏิบัติราชการตามหน้าที่

(๑) ธงเจ้าพนักงานนำร่อง มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๔ ส่วน ยาว ๑๒ ส่วน ขอบผืนธงเป็นแถบสีขาว กว้าง ๑ ใน ๔ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในแถบสีขาวมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ

(๒) ธงเจ้าพนักงานตรวจท่า มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ติดกับคันธง กว้าง ๑ ส่วน ผืนธงยาว ๒ ส่วน ตอนต้น ๑ ใน ๓ ส่วนของผืนธงมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ และตอนปลาย ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธงเป็นสีขาว

(๓) ธงพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทย มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเจ้าพนักงานตรวจท่า เว้นแต่ตอนปลายของผืนธงเป็นสีแดง ที่ตรงกลางของผืนธงที่เป็นสีแดงมีรูปแตรงอนในแนวนอนเหนือแตรงอนมีอุณาโลมในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี รูปเหล่านี้เป็นสีเหลือง

(๔) ธงเจ้าพนักงานศุลกากร มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเจ้าพนักงานตรวจท่า เว้นแต่ตอนปลายของผืนธงเป็นสีเขียวใบไม้

(๕) ธงเจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเจ้าพนักงานตรวจท่า เว้นแต่ตอนปลายของผืนธงเป็นสีเหลือง ที่ตรงกลางของผืนธงที่เป็นสีเหลืองมีรูปพระแสงดาบเขนและโล่สีเลือดหมู

(๖) ธงเจ้าพนักงานตำรวจน้ำ มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ด้านฐานที่อยู่ติดกับคันธง

กว้าง ๑ ส่วน ผืนธงยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๑ ใน ๓ ส่วนของผืนธงมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ และตอนปลาย ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธงเป็นสีเลือดหมู ที่ตรงกลางของผืนธงมีรูปพระแสงดาบเขนและโล่สีเหลือง

มาตรา ๔๒ ธงเรือยนต์หลวง มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว พื้นธงสีแดง ด้านฐานที่อยู่ติดกับ คันธงกว้าง ๑ ส่วน ผืนธงยาว ๒ ส่วน ตอนต้นของผืนธงมีรูปสีเหลี่ยมจัตุรัสสีขาว ขนาดกว้าง ๑ ใน ๒ ส่วน ของความกว้างของผืนธง ตอนกลางของรูปสีเหลี่ยมจัตุรัสมีรูปพระมหามงกุฎสีเหลือง

หมวด ๔

ธงแสดงตำแหน่งทั่วไป

มาตรา ๔๓ ธงแสดงตำแหน่งทั่วไป มี

(๑) ธงผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มีลักษณะเป็นรูปสีเหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีขาว ตรงกลาง ของผืนธงมีอาร์มสีเหลือง กว้าง ๑ ใน ๓ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในอาร์มสีเหลืองมีอาร์มสีธงชาติ กว้าง ๓ ใน ๕ ส่วนของความกว้างของอาร์มสีเหลือง เหนืออาร์มมีครุฑพ่าห์สีแดงขนาดเท่าอาร์มสีเหลือง

(๒) ธงประธานรัฐสภา มีลักษณะเป็นรูปสีเหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วน ยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของผืนธงมีรูปรัฐธรรมนูญประดิษฐานอยู่บนพาน ๒ ชั้นสีทอง ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง รูปนี้ อยู่ระหว่างกลางลายกระหนกสีแดง

(๓) ธงนายกรัฐมนตรี มีลักษณะเป็นรูปสีเหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วน ยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลาง ของผืนธงมีรูปวงกลมมีเส้นรอบวงเป็นเส้นคู่ ตรงกลางของวงกลมมีรูปรัฐธรรมนูญมีรัศมีประดิษฐานอยู่บนพาน ๒ ชั้นเหนือตั้ง มีรูปราชสีห์กับคชสีห์ยืนในท่าแผ่หน้าหันหน้าเข้าหากันอยู่ ๒ ข้าง รูปเหล่านี้เป็นสีแดงอยู่ภายใต้ พระมหามงกุฎสีเหลือง

(๔) ธงประธานศาลฎีกา มีลักษณะเป็นรูปสีเหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วน ยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของผืนธงมีรูปวงกลมมีเส้นรอบวงเป็นเส้นคู่ ตรงกลางของวงกลมมีรูปพระแสงขรรค์เป็นหลักมีดูล เกี่ยวขัดไว้ที่ด้ามพระแสงขรรค์ รูปเหล่านี้เป็นสีแดงอยู่ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง

(๕) ธงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีลักษณะเป็นรูปสีเหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๕ ส่วน ยาว ๖ ส่วน พื้นธงสีขาว ตรงกลางของผืนธงมีรูปจักรสีแสดแปดแฉก แฉกของจักรเวียนไปทางขวาและมีสมอสีขาว สอดดวงจักร ด้านซ้ายและด้านขวาของรูปจักรมีรูปปีกนกกางเป็นสีฟ้า อยู่ภายใต้พระมหามงกุฎสีเหลือง

(๖) ธงราชทูต มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีขาว ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๒ ใน ๓ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีช้างเผือกทรงเครื่องยืนหันหน้าเข้าหาคันธง ธงนี้ให้ใช้สำหรับหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูตซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งโดยมี พระราชสาส์นตราตั้ง

(๗) ธงกงสุล มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงชาติ ตรงกลางของผืนธงมีดวงกลมสีขาวขนาด เส้นผ่าศูนย์กลางยาว ๒ ใน ๓ ส่วนของความกว้างของผืนธง ภายในดวงกลมมีช้างเผือกหันหน้าเข้าหาคันธง

เรื่องนี้ให้ใช้สำหรับหัวหน้าสถานที่ทำการทางกงสุลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งโดยมีพระบรมราชโองการ
มาตรา ๔๔ ให้นายกรัฐมนตรีหรือส่วนราชการที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายจัดทำรูปธงให้ถูกต้องตาม
ลักษณะที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ไว้เป็นตัวอย่าง

หมวด ๔

การใช้ ธักร หรือแสดงธง

มาตรา ๔๕ การใช้ ธักร หรือแสดงธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทยตามมาตรา ๕
ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๔๖ การใช้ ธักร หรือแสดงธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร ให้กระทำได้เฉพาะธงชาติ
ธงราชานิว หรือธงประจำกองทัพเรือ ธงสำหรับองค์ราชาธิบดี ราชาินี ราชสามี รัชทายาท ธงแสดงตำแหน่ง
ประมุขของรัฐ หรือหัวหน้ารัฐบาล ธงแสดงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต ธงแสดงตำแหน่งหัวหน้าสถานที่
ทำการทางกงสุล ธงของรัฐต่างประเทศ ธงขององค์การระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยเป็นสมาชิกและธงอื่น
ของต่างประเทศซึ่งได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรี

การใช้ ธักร หรือแสดงธงของต่างประเทศตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้ ณ ที่ดังต่อไปนี้

(๑) สถานที่พักอาศัยหรือยานพาหนะสำหรับองค์ราชาธิบดี ราชาินี ราชสามี รัชทายาท ประมุขของรัฐ
หรือผู้แทน หรือหัวหน้ารัฐบาลในโอกาสที่มาเยือนประเทศไทย

(๒) สถานที่ทำการของคณะผู้แทนทางทูต สถานที่ทำการทางกงสุล หรือสำนักงานขององค์การ
ระหว่างประเทศ และรวมถึงหน่วยงานขององค์การระหว่างประเทศ

(๓) สถานที่อยู่ ที่พักอาศัยหรือยานพาหนะสำหรับหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต หัวหน้าสถานที่ทำการ
ทางกงสุล หรือหัวหน้าสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ และรวมถึงหัวหน้าหน่วยงานขององค์การระหว่าง
ประเทศ

(๔) เรือหรืออากาศยานต่างประเทศหรือขององค์การระหว่างประเทศ

(๕) เรือหรืออากาศยานของรัฐต่างประเทศ หรือ

(๖) สถานที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศให้ใช้ ธักร หรือแสดงธงได้ หรือตามที่ได้รับอนุญาตจาก
นายกรัฐมนตรี

การใช้ ธักร หรือแสดงธงตาม (๑) ถึง (๕) ให้เป็นไปตามขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมาย
ระหว่างประเทศ หรือความตกลงกับรัฐบาลไทย

การใช้ ธักร หรือแสดงธงตาม (๕) และ (๖) ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๔๗ บทบัญญัติมาตรา ๔๖ มิให้ใช้บังคับแก่การใช้ ธักร หรือแสดงธงของต่างประเทศภายในห้อง
ของอาคาร

มาตรา ๔๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๕ ผู้ใดใช้ ชัก หรือแสดงธงอื่นของต่างประเทศนอกจากธงที่กำหนดให้ใช้ ชัก หรือแสดงได้ตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๐ ผู้ใดใช้ ชัก หรือแสดงธงต่างประเทศโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดใช้ ชัก หรือแสดงธงอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ได้บัญญัติกำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่มีสิทธิ หรือใช้ ชัก หรือแสดงธงที่คล้ายคลึงกับธงดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดใช้หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงที่ได้กำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ไว้ที่สิ่งบรรจง หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด หรือสิ่งใด ๆ ที่นั้น โดยไม่สมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๖ ดังต่อไปนี้

(๑) ประดิษฐ์รูป ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายอื่นใดในผืนธง รูปจำลองของธง หรือในแถบสีธง นอกจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๒) ใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงอันมีลักษณะตาม (๑)

(๓) ใช้ ชัก หรือแสดงธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือโดยวิธีอันไม่สมควร

(๔) ประดิษฐ์ธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงไว้ ณ ที่หรือสิ่งใด ๆ โดยไม่สมควร

(๕) แสดงหรือใช้สิ่งใด ๆ ที่มีรูปธง รูปจำลองของธง หรือมีแถบสีธงอันมีลักษณะตาม (๔) โดยไม่สมควร

ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธง รูปจำลองของธง หรือแถบสีธงที่ได้บัญญัติกำหนดลักษณะไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๕ ธงชัยเฉลิมพลหรือธงประจำกองทหารบก ธงประจำกองทหารเรือ และธงประจำกองทหารอากาศ ที่ใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นธงชัยเฉลิมพลตามพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลใหม่

มาตรา ๕๖ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวงหรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ให้บรรดา กฎกระทรวงและประกาศที่ได้ออกตามพระราชบัญญัติธง พุทธศักราช ๒๔๗๔ และใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส.โหดระกิตย

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยธงที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ สมควรปรับปรุงเสียใหม่ ประกอบกับเป็นการสมควรกำหนดบางชนิดเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับราชประเพณีและระเบียบแบบแผนของทางราชการ และสมควรยกเลิกธงซึ่งทางราชการเลิกใช้แล้ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๖๗ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๒)

กฎกระทรวง

(พ.ศ. ๒๕๖๔)

ออกตามความในพระราชบัญญัติธง

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๖๒
นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ส่วนประกอบของธงชัยเฉลิมพลของทหารบก มีดังต่อไปนี้

- (๑) ยอดคันธง เป็นรูปชู้มเรือนแก้วประดิษฐานพระพุทธรูปภายในทำด้วยโลหะสีทอง
- (๒) คันธง กว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๒.๕๓ เมตร
- (๓) คันธงระหว่างฐานชู้มเรือนแก้วกับมุมบนของธง มีแถบธงชาติเป็นโบหูกระต่ายห้อยชายทั้งสองยาวเลยมุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย

(๔) คันธงตอนที่ตรงกับธง มีสีทึบสีเหลืองแดงตรงกับริมธงมุมรอบคันธงมีขนาดทำด้วยโลหะสีทอง ๑๕ หุน หุนที่ ๑ เป็นรูปประเทศไทย หุนที่ ๒ เป็นรูปเสมาธรรมจักร หุนที่ ๓ เป็นรูปพระปรมาภิไธยย่อ หุนที่ ๔ เป็นรูปรัฐธรรมนูญ หุนต่อไปเป็นรูปเครื่องหมายกองทัพบก หุนที่ ๑ อยู่บนสุด หุนต่อไปเรียงลงมาตามลำดับ

ข้อ ๒ ให้ส่วนประกอบของธงชัยเฉลิมพลของทหารเรือ มีดังต่อไปนี้

- (๑) ยอดคันธง เป็นรูปช้างสามเศียรภายใต้พระมหามงกุฎทำด้วยโลหะสีทอง
- (๒) คันธง กว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๒.๕๓ เมตร
- (๓) คันธงระหว่างฐานช้างสามเศียรกับมุมบนของธง มีแถบธงชาติเป็นโบหูกระต่ายห้อยชายทั้งสองยาวเลยมุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย

(๔) คันธงตอนที่ตรงกับธง มีสีทึบสีเหลืองแดงตรงกับริมธงมุมรอบคันธงมีขนาดทำด้วยโลหะสีทอง ๑๕ หุน หุนที่ ๑ เป็นรูปประเทศไทย หุนที่ ๒ เป็นรูปเสมาธรรมจักร หุนที่ ๓ เป็นรูปพระปรมาภิไธยย่อ หุนที่ ๔ เป็นรูปรัฐธรรมนูญ หุนต่อไปเป็นรูปเครื่องหมายกองทัพอากาศ หุนที่ ๑ อยู่บนสุด หุนต่อไปเรียงลงมาตามลำดับ

ข้อ ๓ ให้ส่วนประกอบของธงชัยเฉลิมพลของทหารอากาศ มีดังต่อไปนี้

- (๑) ยอดคันทองเป็นรูปชุ้มเรือนแก้วประดิษฐานพระพุทธรูปภายในท้าวด้วยโลหะสีทอง
- (๒) คันทอง กว้างขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๒.๔๓ เมตร
- (๓) คันทองระหว่างฐานชุ้มเรือนแก้วกับมุมบนของธง มีแถบธงชาติเป็นโบหูกระต่ายห้อยชายทั้งสองยาวเลยมุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุย
- (๔) คันทองตอนที่ตรงกับธง มีสีกหลาดสีแดงต่อกับริมธงหุ้มรอบคันทอง มีหมุดทำด้วยโลหะสีทอง ๑๕ หมุด หมุดที่ ๑ เป็นรูปประเทศไทย หมุดที่ ๒ เป็นรูปเสมาธรรมจักร หมุดที่ ๓ เป็นรูปพระปรมาภิไธยย่อ หมุดที่ ๔ เป็นรูปรัฐธรรมนูญ หมุดต่อไปเป็นรูปเครื่องหมายกองทัพอากาศ หมุดที่ ๑ อยู่บนสุด หมุดต่อไปเรียงลงมาตามลำดับ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเอก

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติอง
พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงฉบับนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๘ ตอนที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๒๔)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖)

ออกตามความในพระราชบัญญัติ

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๖๒
นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ส่วนประกอบของรองกองอาสารักษาดินแดน มีดังต่อไปนี้
ยอดคันทรงเป็นรูปพระขรรค์ทรงกลีบมะเฟืองประดิษฐานพระพุทธรูปภายในทำด้วยโลหะสีเงิน
มีด้ามเป็นกะบังทรงกลีบบัวมีสัน ๔ กลีบทำด้วยโลหะสีทอง

ได้ยอดคันทรงชิดกับมุมบนของธงด้านเสา มีแถบธงชาติเป็นโบกกระทายห้อยชายทั้งสองยาวเลย
มุมธงด้านล่าง ปลายชายแถบทั้งสองเป็นครุยสีแดง

ข้อ ๒ ให้ส่วนประกอบของรองกองอาสารักษาดินแดนจังหวัดมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับส่วนประกอบ
ของรองกองอาสารักษาดินแดนตามที่กำหนดในข้อ ๑

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

พลเอก

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติ
ว่า รองกองอาสารักษาดินแดนและรองกองอาสารักษาดินแดนจังหวัด จะกำหนดส่วนประกอบของธงก็ได้ โดยให้กำหนดใน
กฎกระทรวง และบัดนี้สมควรกำหนดส่วนประกอบของธงดังกล่าว จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้
(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๐ ตอนที่ ๑๘๒ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ออกตามความในพระราชบัญญัติธง

พ.ศ. ๒๕๒๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๓๒ วรยศแห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒
นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ธงกองพลพัฒนา กองทัพบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน
แบ่งสีเป็น ๒ ส่วน ส่วนบนคือส่วนจากมุมล่างด้านคันธงตัดเฉียงขึ้นไปถึงมุมบน เป็นสีแดง ส่วนล่างคือส่วนที่เหลือ
เป็นสีเขียวอ่อน ในส่วนที่เป็นสีแดงตอนมุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธง มีเครื่องหมายกองทัพบก
ใต้เครื่องหมายกองทัพบกมีดาวห้าแฉกสีเหลือง ๒ ดวง เรียงตามความยาวของผืนธง

ข้อ ๒ ธงกรมพัฒนา กองทัพบก มีลักษณะอย่างเดียวกับธงกองพลพัฒนา กองทัพบก แต่ได้
เครื่องหมายกองทัพบกไม่มีดาว

ข้อ ๓ ธงกองพันพัฒนา กองทัพบก มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน
แบ่งสีเป็น ๒ ส่วน ส่วนบนคือส่วนจากมุมล่างด้านคันธงตัดเฉียงไปถึงมุมบน เป็นสีแดง ส่วนล่างคือส่วนที่เหลือ
แบ่งออกไปอีกเป็นสองตอน โดยแบ่งจากจุดกึ่งกลางของเส้นทแยงมุมตัดเฉียงลง ถึงมุมล่างด้านนอก ตอนต้น
ด้านที่ติดกับคันธงเป็นสีเขียวอ่อน ตอนปลาย เป็นสีขาว มุมบนของผืนธงด้านที่ติดกับคันธงมีเครื่องหมาย
กองทัพบก

ข้อ ๔ ถ้ามีหน่วยทหารในระดับเดียวกันตั้งแต่ ๒ หน่วยขึ้นไป ให้ธงแสดงหน่วยทหารตาม ข้อ ๑
ข้อ ๒ และข้อ ๓ มีอักษรย่อชื่อหน่วยและเลขหมายหน่วยเป็นตัวเลขไทย สีน้ำเงินเข้มอยู่ตรงกลางของส่วนล่าง
ของผืนธง

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่กองพลพัฒนา กรมพัฒนา และกองพันพัฒนา กองทัพบก
ยังไม่มีธงแสดงหน่วยทหารเช่นเดียวกับหน่วยทหารอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับเดียวกันสมควรกำหนดธงแสดงหน่วยทหารดังกล่าว
จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕)

ประกาศกระทรวงกลาโหม
เรื่อง ขี้แจงการใช้ธงชาติคลุมศพ หีบศพ หรือที่เก็บอัฐิผู้เสียชีวิต
เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

เนื่องด้วยได้มีระเบียบทหารว่าด้วยทหารและตำรวจป่วยเจ็บและมรณะในราชการสนาม ที่ ๒/๑๑๓๒
๒๔๘๔ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๔๘๔ และระเบียบจัดการศพทหารของกรมบัญชาการทัพใหญ่ ที่ ๑/๒๔๘๗
ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๗ แต่ระเบียบดังกล่าวมิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับ
การใช้ธงชาติคลุมศพ, หีบศพ หรือที่เก็บอัฐิผู้เสียชีวิตเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการไว้อย่างชัดเจน
ซึ่งทำให้มีการปฏิบัติแตกต่างกันระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด กท. ฉะนั้นจึงสมควรกำหนดหลักเกณฑ์
การใช้ธงชาติคลุมศพ หีบศพ หรือที่เก็บอัฐิผู้เสียชีวิต เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อถือปฏิบัติเป็นแนว
เดียวกันไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้เสียชีวิตควรได้รับเกียรติให้ใช้ธงชาติคลุมศพ หีบศพ หรือที่เก็บอัฐิ ได้แก่ ผู้ที่เสียชีวิต
เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งการเสียชีวิตนั้นมิได้เกิดจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเกิดจาก
ความผิดของตนเอง

ข้อ ๒ ธงชาติที่ใช้คลุมศพ คลุมหีบศพ ทำด้วยผ้ามีขนาดกว้าง ๑๒๐ เซนติเมตร ยาว ๑๘๐ เซนติเมตร
ธงชาติที่ใช้คลุมที่เก็บอัฐิให้ใช้ขนาดตามความเหมาะสม

ข้อ ๓ การใช้ธงชาติคลุมศพให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

๓.๑ ในพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ

๓.๒ ในพิธีรดน้ำศพ

ข้อ ๔ การใช้ธงชาติคลุมหีบศพ หรือที่เก็บอัฐิ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

๔.๑ ในการเชิญศพ เพื่อทำพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ หรือพิธีรดน้ำศพ

๔.๒ ในระหว่างการทำพิธีบำเพ็ญกุศลศพทางศาสนาของแต่ละศาสนา และการเชิญศพไปฝัง

ข้อ ๕ การใช้ธงชาติคลุมศพ หีบศพ หรือเก็บอัฐิ ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

๕.๑ การคลุมศพ คลุมตามความยาวของศพ ให้ขอบธงชาติด้านคันธงชาติอยู่ทางศีรษะของศพ

๕.๒ การคลุมหีบศพ คลุมทางด้านขวางของหีบศพ ในกรณีที่สามารรถมองเห็นชายธงชาติได้

ทั้งสองชาย ต้องให้ชายธงชาติเสมอกับขอบล่างของหีบศพทั้งสองข้าง ส่วนกรณีที่สามารรถมองเห็นชายธงชาติ
เพียงด้านเดียวต้องใช้ชายธงชาติด้านที่มองเห็นเสมอกับขอบด้านล่างของหีบศพ

สำหรับโกศหรือหีบที่ได้รับพระราชทานประกอบเกียรติยศแก่ศพ ไม่ใช่คลุม แต่ให้พับธงชาติวางบนพานทอง ตั้งไว้หน้าโกศหรือหีบในระดับพองาม

๕๓ การคลุมที่เก็บอัฐิอนุโลมตามความเหมาะสม

ข้อ ๖ การปลงศพในทะเล ให้กองทัพบกปฏิบัติตามประเพณีชาวเรือ

ข้อ ๗ การใช้ธงชาติคลุมศพ หีบศพ หรือที่เก็บอัฐิ จะต้องไม่ให้เป็นการเสื่อมเสียเกียรติแก่ธง

ข้อ ๘ การทำพิธีฝังหรือบรรจุศพที่มีธงชาติคลุมหีบศพ เมื่อจะทำการฝังหรือบรรจุให้เชิญธงที่คลุมหีบศพพับเก็บให้เรียบร้อย โดยมีให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของธงสัมผัสพื้นดิน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗

(ลงชื่อ) พลอากาศเอก พระเนียง กานทรรัตน์

(พระเนียง กานทรรัตน์)

รัฐมนตรีช่วยว่าการ ฯ ทำการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ
และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร
พ.ศ. ๒๕๒๔

โดยที่ได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยธงขึ้นใหม่ ประกอบกับได้พิจารณาเห็นว่าระเบียบเกี่ยวกับการชักธงชาติได้ประกาศใช้มาเป็นเวลานาน และมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง จึงเป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการใช้ การชัก หรือการแสดงธงที่มีความหมายถึงประเทศไทยและชาติไทย รวมตลอดถึงการใช้ การชัก หรือการแสดงธงของต่างประเทศในราชอาณาจักรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ วรரசี แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการชักธงชาติ พุทธศักราช ๒๔๘๘

(๒) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการชักธงชาติ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๐๑

(๓) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการชักธงชาติ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๔) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการชักธงชาติ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๕) ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องระเบียบการชักธงชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๔

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ มติของคณะรัฐมนตรี และคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ธงของต่างประเทศ” หมายความว่า ธงชาติ ธงราชธานี หรือธงประจำกองทัพเรือ ธงสำหรับองค์ราชาธิบดี ราชนิ ราชสามี รัชทายาท ธงแสดงตำแหน่งประมุขของรัฐ หรือหัวหน้ารัฐบาล ธงแสดงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต ธงแสดงตำแหน่งหัวหน้าสถานที่ทำการทางกงสุล ธงของรัฐต่างประเทศ ธงขององค์การระหว่าง

ประเทศที่รัฐบาลไทยเป็นสมาชิก องค์อื่นของต่างประเทศซึ่งได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรี และให้หมายความรวมถึงองค์การระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยรับรอง

“การใช้ธง” หมายความว่า การนำธงที่อยู่ในสภาพพร้อมแล้วไปทำให้ปรากฏ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือใช้ในโอกาสใดโอกาสหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

“การชักธง” หมายความว่า การเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสา หรือการเชิญธงลงจากยอดเสา ตามกำหนดเวลาหรือตามโอกาสที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

“การแสดงธง” หมายความว่า การที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้ทำหรือสร้างให้ปรากฏเป็นรูปร่างไม่ว่าจะเป็นวัตถุ รูป ภาพ หรือสสารที่มีลักษณะเป็นสีที่มีความหมายถึงธงที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

“เขตพระราชฐาน” หมายความว่า พระบรมมหาราชวัง พระราชวัง พระราชินีเวเน่ และพระตำหนักซึ่งยังใช้ราชการในองค์พระประมุขแห่งชาติอยู่

“ด้านขวา” หมายความว่า ส่วนข้างขวาเมื่อดูออกมาจากภายในหรือจุดของสถานที่ที่ใช้ ชัก แสดง หรือประดับธง เป็นหลัก เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๕ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาและตีความเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การใช้ การชัก และการแสดงธงชาติ

ส่วนที่ ๑

ข้อความทั่วไป

ข้อ ๖ ธงชาติ เป็นธงที่แสดงความหมายถึงประเทศไทยหรือชาติไทย ให้ปฏิบัติต้องดังกล่าวด้วยความเคารพ ไม่ดูถูกเหยียดหยามหรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียซึ่งเกียรติภูมิของประเทศไทยหรือชาติไทย

ข้อ ๗ ธงชาติที่จะนำมาใช้ ชัก หรือแสดง ต้องมีสภาพดี เรียบร้อย ไม่ขาดวัน และสีไม่ซีดจนเกินควร

ข้อ ๘ เสาธงชาติจะมีขนาดสูง ต่ำ ใหญ่หรือเล็กเพียงไร ควรจะอยู่ ณ ที่ใด และจะใช้ผืนธงขนาดเท่าใดนั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือผู้ปกครองสถานที่หรือเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่หรืออาคารนั้นที่จะพึงพิจารณาให้เหมาะสมเป็นสง่างามแก่อาคารสถานที่นั้น ๆ

ข้อ ๙ การชักธงชาติให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีหน้าที่ชักธง ต้องแต่งกายเรียบร้อย

(๒) เมื่อใกล้กำหนดเวลาชักธงขึ้น ให้เตรียมธงผูกติดกับสายเชือกทางด้านขวาของผู้ชักธงให้เรียบร้อย

(๓) เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้คล้องธงออกเต็มผืน แล้วดึงเชือกให้ธงขึ้นช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอจนถึงสุดยอดเสาแล้วจึงผูกเชือกไว้ให้ตึงไม่ให้ธงลดต่ำลงมาจากเดิม

(๔) เมื่อชักธงลง ให้ดึงเชือกให้ธงลงช้า ๆ ด้วยความสม่ำเสมอ และสายเชือกตึง จนถึงระดับเดิม ก่อนชักขึ้น

(๕) ในกรณีที่มีการบรรเลงเพลงเคารพหรือมีสัญญาณในการชักธงขึ้นและลงจะต้องชักธงขึ้นและลงให้ถึงจุดที่สุด พร้อมกับจบเพลงหรือสัญญาณนั้น ๆ

ข้อ ๑๐ กรณีที่ทางราชการประกาศให้ลดธงชาติครึ่งเสาตามข้อ ๑๔ ให้ปฏิบัติตามในการชักธงขึ้นเช่นเดียวกับในข้อ ๙ เมื่อธงถึงยอดเสาแล้วจึงลดลงให้อยู่ในระดับความสูงประมาณสองในสามส่วนของความสูงของเสาธงนั้น และเมื่อจะชักธงลงให้ชักธงขึ้นจนถึงยอดเสาก่อนแล้วจึงชักธงลงตามที่กำหนดในข้อ ๙

ข้อ ๑๑ การใช้ การชัก หรือการแสดงธงราชานาวี ให้เป็นไปตามระเบียบที่กองทัพเรือกำหนด

ส่วนที่ ๒

การชักธงชาติในราชอาณาจักร

ข้อ ๑๒ การชักธงชาติในเวลาปกติ ณ อาคารสถานที่และที่ยานพาหนะ ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) อาคารสถานที่และยานพาหนะของราชการฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร

(๒) อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือน ให้ชักธงทุกหน่วยงาน กรณีที่มีสถานที่ราชการหลายหน่วยงานในบริเวณเดียวกัน จะสมควรชักธง ณ ที่ใด ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่นั้น ๆ จะตกลงกัน

(๓) อาคารสถานที่ราชการฝ่ายพลเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน การชักธงโดยการจัดตั้งเสาธงต่างหากจากตัวอาคารให้ได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการพระราชวัง

(๔) สถาบันการศึกษาในสังกัดหรือในความควบคุมของทบวงมหาวิทยาลัย โรงเรียนทุกประเภท และสถานศึกษาในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่ทบวงมหาวิทยาลัย หรือกระทรวงศึกษาธิการกำหนด แล้วแต่กรณี

(๕) เรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

(๖) เรือเดินในลำน้ำ ถ้าจะชักธงให้ชักไว้ที่ท้ายเรือ

(๗) ที่สาธารณสถานและอาคารสถานที่ของเอกชน ถ้าจะชักธงให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้ โดยอนุโลม ยานพาหนะอย่างอื่นนอกจากที่ระบุไว้ข้างต้น โดยปกติไม่ควรชักธง

ข้อ ๑๓ ในโอกาสและวันพิธีสำคัญให้ชักและประดับธงชาติ ณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และที่สาธารณสถาน ตามกำหนดวันและระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) วันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม ๑ วัน

(๒) วันมาฆบูชา ๑ วัน

(๓) วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ วันที่ ๖ เมษายน	๑ วัน
(๔) วันสงกรานต์ วันที่ ๑๓ เมษายน	๑ วัน
(๕) วันฉัตรมงคล วันที่ ๕ พฤษภาคม	๑ วัน
(๖) วันพืชมงคล	๑ วัน
(๗) วันวิสาขบูชา	๑ วัน
(๘) วันอาสาฬหบูชา	๑ วัน
(๙) วันเข้าพรรษา	๑ วัน
(๑๐) วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม	๑ วัน
(๑๑) วันสหประชาชาติ วันที่ ๒๔ ตุลาคม	๑ วัน
(๑๒) วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ ๕ ๖ และ ๗ ธันวาคม	๓ วัน
(๑๓) วันรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๐ ธันวาคม	๑ วัน

การชักและประดับธงในโอกาสหรือวันพิธีสำคัญอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่ทางราชการจะประกาศให้ทราบ
เป็นครั้งคราว

ส่วนการชักและประดับธงในงานพิธีสำคัญอื่น ๆ ตามประเพณีนิยม ให้ปฏิบัติต้องด้วยความเคารพ
ข้อ ๑๔ การลดธงชาติครึ่งเสากรณีใด เป็นเวลาเท่าใด ให้กระทรวงการต่างประเทศ สำนักพระราชวัง
หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี แจ้งไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอนายกรัฐมนตรี
สั่งการ และให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
และปฏิบัติ

ข้อ ๑๕ การชักธงชาติขึ้นและลง โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ชักขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา

(๒) ชักลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

สำหรับอาคารสถานที่และยานพาหนะฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร
ส่วนเรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

ส่วนที่ ๓

การชักธงชาตินอกราชอาณาจักร

ข้อ ๑๖ การชักธงชาติ ณ อาคารสถานที่และที่ยานพาหนะของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รวมตลอดถึงสถานที่อยู่ ที่พักอาศัยของหัวหน้าคณะผู้แทนทางทูต หรือหัวหน้าสถานที่ทำภารกิจสูง ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๒ โดยอนุโลม โดยให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้หน้าที่รับผิดชอบคำนึงถึงขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ความตกลงกับรัฐบาลไทย และขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นประกอบด้วย

ข้อ ๑๗ การชักธงชาติบนเรือของรัฐบาลที่เดินทางไปต่างประเทศชั่วคราว ให้ปฏิบัติตามข้อ ๑๑ โดยอนุโลม

สำหรับเรือของทางราชการฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร

ส่วนที่ ๔

การใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติคู่กับธงอื่น

หรือกับพระพุทธรูป และพระบรมรูป

ข้อ ๑๘ การใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติคู่กับธงอื่น หรือร่วมกับธงอื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยธง ยกเว้นธงพระอิสริยยศ จะต้องไม่ให้ธงชาติอยู่ในระดับต่ำกว่าธงอื่น ๆ และโดยปกติให้จัดธงชาติอยู่ที่เสาธงแรก ด้านขวา

การใช้ธงชาติคู่กับธงอื่นในงานพิธีซึ่งมีแทนหรือที่สำหรับประธาน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวา และธงอื่นอยู่ด้านซ้าย

ข้อ ๑๙ การใช้หรือชักธงชาติคู่กับธงอื่นนอกจากที่กล่าวในข้อ ๑๘ ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลาง

(๒) เมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคี่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

ข้อ ๒๐ การใช้ธงชาติร่วมกับพระพุทธรูปและพระบรมรูปในพิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ร่วมกัน ให้จัดธงชาติอยู่ด้านขวาของพระพุทธรูป พระบรมรูปอยู่ด้านซ้าย

ส่วนที่ ๕

การใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติคู่หรือร่วมกับ

ธงของต่างประเทศ

ข้อ ๒๑ การใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศ จะต้องเป็นไปในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เช่น ขนาดและสีของธง และความสูงต่ำของเสาธง เป็นต้น

ข้อ ๒๒ การใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติคู่หรือร่วมกับธงของต่างประเทศให้ปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ถ้าใช้หรือชักธงของต่างประเทศประเทศเดียว ต้องให้ธงชาติเคียงคู่อยู่ทางด้านขวาของธงต่างประเทศ

(๒) ถ้าใช้หรือชักธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ ซึ่งเมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลาง

(๓) ถ้าใช้หรือชักธงของต่างประเทศเกินกว่าหนึ่งประเทศ ซึ่งเมื่อรวมกับธงชาติแล้วเป็นจำนวนคู่ ต้องให้ธงชาติอยู่กลางด้านขวา

ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีที่มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติในอาคารสถานที่ หรือมีข้อตกลงระหว่างประเทศ หรือประเทศภาคีกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ให้ใช้ ชัก หรือแสดงเรียงตามลำดับอักษร หรือเรียงตามลำดับการเป็นสมาชิก เป็นต้น ก็ให้ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือข้อกำหนดนั้น ๆ ได้

การใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติในการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ โดยปกติให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกันมานานอารยประเทศ

ข้อ ๒๓ การใช้ธงชาติคู่กับธงของต่างประเทศสำหรับรถยนต์ให้ใช้ปักธงชาติไว้ทางด้านขวา และธงของต่างประเทศไว้ทางด้านซ้าย

ยานพาหนะอื่นให้อนุโลมทำนองเดียวกับวิธีที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง เว้นแต่การใช้บนเรือให้เป็นไปตามธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ

ส่วนที่ ๖

การใช้ธงชาติกับผู้เสียชีวิต

ข้อ ๒๔ การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศศพหรืออัฐิ ให้ใช้ธงชาติกับบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ประธานองคมนตรี

(๒) ประธานรัฐสภา

(๓) นายกรัฐมนตรี

(๔) ประธานศาลฎีกา

(๕) ผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์

(๖) ผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่สู้รบหรือต่อสู้หรือช่วยเหลือการสู้รบหรือต่อสู้ หรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือช่วยเหลือราชการในการป้องกันอธิปไตย หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ หรือปราบปรามการกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐหรือปราบปรามการกระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(๗) ผู้ที่เสียชีวิตเนื่องจากได้แสดงความกล้าหาญช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ให้เป็นประโยชน์อย่างสำคัญแก่ทางราชการ โดยไม่เกรงภัยอันจะเกิดแก่ชีวิตของตน

(๘) บุคคลนอกจากที่กล่าวข้างต้น และเป็นผู้ที่ทางราชการเห็นสมควร

สำหรับบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) ต้องเป็นผู้ที่เสียชีวิตในขณะที่ดำรงตำแหน่ง

การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศหรืออัฐิของบุคคลตาม (๖) และ (๗) ในกรุงเทพมหานคร ให้เสนอขอความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดอื่น ๆ ให้เสนอขอความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอท้องที่ หรือผู้บังคับบัญชาทหารระดับกองพัน หรือเทียบเท่าขึ้นไปแล้วแต่กรณี

การใช้ธงชาติประกอบเกียรติยศหรืออัฐิของบุคคลตาม (๔) ให้หัวหน้าส่วนราชการตามวรรคสามเป็นผู้เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

ข้อ ๒๕ การใช้ธงชาติคลุมศพ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) ในพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพหรือพิธีรดน้ำศพ
- (๒) ในพิธีปลงศพตามประเพณีของทหารเรือ
- (๓) ในระหว่างการเคลื่อนย้ายศพเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา

ข้อ ๒๖ การใช้ธงชาติคลุมหีบศพหรืออัฐิ ให้ใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อเชิญหรือเคลื่อนย้ายศพหรืออัฐิ เพื่อประกอบพิธีรับพระราชทานน้ำอาบศพ รดน้ำศพ หรือบำเพ็ญกุศลตามพิธีทางศาสนา

(๒) ในระหว่างการประกอบพิธีทางศาสนา

(๓) ในระหว่างการตั้งศพเพื่อรับพระราชทานเพลิงศพ ประกอบการฌาปนกิจ หรือเคลื่อนย้ายศพไปประกอบพิธีฝัง

ข้อ ๒๗ การใช้ธงชาติคลุมศพ หรือหีบศพ ปกติให้ใช้คลุมตามความยาวของธง โดยให้ด้านต้นของผืนธงอยู่ทางส่วนศีรษะของศพ และจะต้องปฏิบัติไม่ให้เป็นการเสื่อมเสียเกียรติแก่ธง

ห้ามมิให้วางสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงบนธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพ

เมื่อจะรับพระราชทานน้ำอาบศพ บรรจุหรือฝังศพ ประชุมเพลิงศพตอนเผาจริงให้เชิญธงชาติที่คลุมศพหรือหีบศพพับเก็บให้เรียบร้อย โดยมีให้ส่วนหนึ่งส่วนของธงสัมผัสพื้น

ข้อ ๒๘ ผู้ได้รับพระราชทานโกศหรือหีบหลวงประกอบเกียรติยศศพอยู่แล้ว ถ้ามีสิทธิที่จะใช้ธงชาติคลุมศพด้วย ให้กระทำได้โดยวิธีเชิญธงชาติในสภาพที่พับเรียบร้อยใส่พานตั้งไว้เป็นเกียรติยศที่หน้าที่ตั้งศพ เช่นเดียวกับการตั้งเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่าเครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ห้ามใช้ธงชาติหรือแถบสีธงชาติคลุมหีบหรือตกแต่งโกศหรือหีบศพที่พระราชทานประกอบเกียรติยศศพ

ส่วนที่ ๗

การทำความเคารพธงชาติ

ข้อ ๒๙ เมื่อได้เห็นการชักธงชาติขึ้นและลงจากเสาธง ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตามเวลาปกติที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๕

(๒) เมื่อมีการชักธงชาติขึ้นและลง ในพิธีการต่าง ๆ ให้แสดงความเคารพโดยการยืนตรงหันไปทางเสาธง อาคาร หรือสถานที่ที่มีการชักธงชาติขึ้นและลง จนกว่าจะเสร็จการ

ในกรณีที่ได้ยินเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติ จะเห็นหรือไม่เห็นการชักธงชาติก็ตาม หรือในกรณีอยู่ในอาคารหรือยานพาหนะที่ไม่สามารถยืนแสดงความเคารพได้ ให้แสดงความเคารพโดยหยุดนิ่งในอาคารสำหรับ จนกว่าการชักธงชาติหรือเสียงเพลงชาติหรือสัญญาณการชักธงชาติจะสิ้นสุดลง

สำหรับข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของทางราชการหรือองค์การของรัฐ ซึ่งแต่งเครื่องแบบ ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการหรือองค์การของรัฐนั้น

นักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งแต่งเครื่องแบบ ให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐ กำหนด แล้วแต่กรณี หรือตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๘

การดูแลรักษาธงชาติ

ข้อ ๓๐ ให้หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานผู้ปกครองอาคารสถานที่ราชการหรือสถานที่ทำการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนผู้ครอบครองอาคารสถานที่ที่มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ กวดขันดูแลให้มีการปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยเคร่งครัด

ข้อ ๓๑ ให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ เก็บรักษาธงชาติไว้ด้วยความเคารพในสถานที่และที่เก็บอันสมควร

ข้อ ๓๒ การเชิญธงชาติจากที่เก็บรักษาเพื่อนำไปใช้ ชัก หรือแสดง ในกรณีที่ธงชาติเป็นผืนผ้าให้เชิญไปในสภาพที่พับเรียบร้อย และด้วยอาการเคารพเมื่อถึงที่ที่จะใช้หรือแสดง จึงคลี่ธงออกเพื่อใช้หรือแสดงต่อไป

ในกรณีจะใช้ชัก ให้เชิญธงชาติไปยังเสาธง เมื่อใกล้จะถึงกำหนดเวลาแล้ว จึงปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๙

การเชิญธงชาติจากที่ที่ใช้ ชัก หรือแสดง ไปเก็บไว้ ณ ที่เก็บรักษา ให้ดำเนินการในลักษณะเดียวกับที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

หมวด ๒

การใช้ การชัก และการแสดงธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร

ส่วนที่ ๑

สถานที่ที่จะใช้ ชัก และแสดงธงของต่างประเทศ

ข้อ ๓๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๖ (๕) และ (๖) แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ การใช้ การชัก หรือการแสดงธงของต่างประเทศ จะกระทำได้ ณ สถานที่และที่ยานพาหนะดังต่อไปนี้

- (๑) เรือหรืออากาศยานของรัฐต่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักร
- (๒) อาคารสถานที่ของทางราชการ และบริเวณถนนหรือที่สาธารณะที่เป็นเส้นทางผ่านของ ประมุขหรือบุคคลสำคัญของต่างประเทศ ซึ่งเดินทางมาเยือนหรือแวะพัก
- (๓) สถานที่ที่มีการจัดประชุมหรือการชุมนุมระหว่างประเทศ
- (๔) สถานที่ที่จัดการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ ที่พักนักกีฬา และบริเวณที่มีการชุมนุม อันเกี่ยวเนื่องกับการแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ
- (๕) สถานที่อื่นตามที่ได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรี

ส่วนที่ ๒

โอกาสที่จะใช้ ชัก หรือแสดงธงของต่างประเทศ

ข้อ ๓๔ การใช้ การชัก และการแสดงธงของต่างประเทศบนเรือหรืออากาศยานของรัฐต่างประเทศ ที่เข้ามาในราชอาณาจักรในโอกาสมาเยือนหรือแวะพักหรือในโอกาสอื่นตามที่รัฐบาลไทยหรือส่วนราชการของ รัฐบาลไทยอนุญาต ให้เป็นไปตามขนบธรรมเนียมระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ หรือตามความตกลง ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลของประเทศนั้น

ข้อ ๓๕ การชักและประดับธงของต่างประเทศตามอาคารสถานที่ของทางราชการ และบริเวณถนน หรือที่สาธารณะที่เป็นเส้นทางผ่านของประมุขหรือบุคคลสำคัญของต่างประเทศ ซึ่งเดินทางมาเยือนหรือแวะพัก ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒

การชักและประดับธงของต่างประเทศตามอาคารสถานที่ของเอกชน ในโอกาสดังกล่าว ให้เป็นไปตาม ประกาศเชิญชวนของทางราชการ และปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

ข้อ ๓๖ การใช้ การชัก หรือการแสดงธงของต่างประเทศที่อาคารหรือบริเวณสถานที่ที่จัดการประชุม หรือที่มีการชุมนุมระหว่างประเทศ ให้ปฏิบัติดังนี้

- (๑) การประชุมหรือการชุมนุมระหว่างประเทศ ที่จัดโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้จัดมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงของต่างประเทศ สมาชิกที่มาประชุมหรือชุมนุมหรือร่วมกับองค์ชาติตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒

(๒) การประชุมหรือการชุมนุมระหว่างประเทศที่จัดโดยองค์การระหว่างประเทศที่รัฐบาลไทยเป็นสมาชิก และเป็นการจัดในสถานที่อื่นที่มีสถานที่ตั้งหรือสถานที่ทำงานขององค์การระหว่างประเทศนั้น ให้องค์การระหว่างประเทศผู้จัดมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงของต่างประเทศร่วมกับธงชาติ โดยปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ใน (๑)

(๓) การประชุมหรือการชุมนุมระหว่างประเทศที่จัดโดยองค์การระหว่างประเทศที่ประเทศไทยรับรอง เช่น องค์การกาชาดสากลระหว่างประเทศ หรือองค์การลูกเสือโลก ให้องค์การระหว่างประเทศและหน่วยงานผู้จัดมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงขององค์การระหว่างประเทศธงของประเทศสมาชิกร่วมกับธงชาติ โดยปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ใน (๑)

(๔) การประชุมหรือการชุมนุมระหว่างประเทศที่จัดโดยบุคคล คณะบุคคล หน่วยงาน หรือองค์การอื่นนอกจากที่กล่าวใน (๑) (๒) และ (๓) ข้างต้น ให้ผู้จัดขออนุญาตใช้ ชัก หรือแสดงธงของต่างประเทศต่อผู้มีอำนาจอนุญาต ดังต่อไปนี้

(ก) ในกรุงเทพมหานครให้ยื่นเรื่องราวขออนุญาตต่อปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(ข) ในจังหวัดอื่น ๆ ให้ยื่นเรื่องราวขออนุญาตต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

คำร้องขออนุญาตตาม (ก) และ (ข) ให้เป็นไปตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ให้ผู้จัดมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้มีการใช้ การชัก หรือการแสดงธงของต่างประเทศ คู่หรือร่วมกับธงชาติ โดยปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ใน (๑)

ข้อ ๓๗ การใช้ การชัก หรือการแสดงธงของต่างประเทศ ธงขององค์การกีฬาระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก หรือที่รัฐบาลไทยรับรอง ที่สนามแข่งขันกีฬา อาคาร หรือบริเวณที่พักนักกีฬา และบริเวณที่มีการชุมนุมอันเกี่ยวเนื่องกับการแข่งขันกีฬาให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศจัดโดยส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ สมาคมกีฬา ที่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางการกีฬารับรอง ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือสมาคมกีฬาผู้จัด มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ ธงของต่างประเทศ และธงขององค์การกีฬาระหว่างประเทศ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศ หรือตามหลักสากลที่ยอมรับกัน ในนานาชาติประเทศ

ในกรณีที่ไม่มีการระเบียบข้อบังคับของสมาคมกีฬาระหว่างประเทศกำหนดไว้ หรือมีข้อขัดแย้งในหลักสากลตามที่กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้ปฏิบัติตามข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒

(๒) การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศ จัดโดยบุคคล คณะบุคคล หรือหน่วยงานอื่นนอกจากที่กล่าวใน (๑) ให้บุคคล คณะบุคคล หรือหน่วยงานผู้จัดขออนุญาตใช้ ชัก หรือแสดงธงของต่างประเทศ และหรือธงขององค์การกีฬาระหว่างประเทศ ต่อผู้มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓๖ (๔)

เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ให้ผู้จัดมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลให้มีการใช้ การชัก หรือการแสดง

ธงของต่างประเทศ และหรือธงขององค์การกึ่งระหว่างประเทศคู่หรือร่วมกับธงชาติ ตามที่กำหนดไว้ใน (๑)

ข้อ ๓๘ ผู้ใดหรือหน่วยงานใดประสงค์จะใช้ ชัก หรือแสดงธงอื่นของต่างประเทศ ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรี ตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ หรือประสงค์จะใช้ ชัก หรือแสดงธงของต่างประเทศ ณ สถานที่อื่นนอกจากที่กล่าวในข้อ ๓๔ ข้อ ๓๕ ข้อ ๓๖ และข้อ ๓๗ ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากนายกรัฐมนตรีก่อนตามมาตรา ๔๖ (๖) แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ ให้ยื่นเรื่องราวต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อส่งผู้รักษาการตามระเบียบนำเสนอนายกรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

คำร้องขออนุญาตตามมาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเอก

(เปรม ติณสูลานนท์)

นายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีนี้ตีพิมพ์ ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๕๓ วันที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช

๒๕๒๔

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศ

ในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๖

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ วรคสี แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๒๒ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกบทนิยามของคำว่า “การแสดงธง” ในข้อ ๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศ ในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การแสดงธง” หมายความว่า การที่บุคคลหรือคณะบุคคลได้ทำหรือสร้างให้ปรากฏเป็นรูปร่างไม่ว่าจะเป็นวัตถุ รูป ภาพ หรือสสาร ที่มีลักษณะเป็นสีที่มีความหมาย ถึงธง หรือแถบสีธงที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๕ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๕ ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐระดับจังหวัดไว้ในสถานที่อันควรในบริเวณที่ทำการทุกวันและตลอดเวลา

นอกเหนือจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าต้องมีการชักธงชาติขึ้นและลง ณ อาคารสถานที่หรือบริเวณใด โดยปกติให้เป็นไปตามกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ชักขึ้นเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา

(๒) ชักลงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

สำหรับอาคารสถานที่และยานพาหนะฝ่ายทหาร ให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของทหาร

ส่วนเรือเดินทะเล ให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเรือ”

ข้อ ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นส่วนที่ ๒ ทวิ การแสดงธงชาติในกรณีอื่น
ข้อ ๑๕ ทวิ และข้อ ๑๕ ตริ ของหมวด ๑ การใช้ การชักและการแสดงธงชาติของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๕

“ส่วนที่ ๒ ทวิ

การแสดงธงชาติในกรณีอื่น

ข้อ ๑๕ ทวิ การแสดงธงชาติไว้ที่สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าใดๆ ที่มีได้มีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ประเทศไทย หรือชาติไทย ให้ทำได้โดยสมควรในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๒) เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนเพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์ โดยได้รับความเห็นชอบจากส่วนราชการที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงพาณิชย์หรือกระทรวงอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี

(๓) เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนในกรณีอื่นๆ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตามข้อ ๑๕ ดังนี้

หลักเกณฑ์และวิธีการขอความเห็นชอบในกรณีตาม (๒) ให้เป็นไปตามที่กระทรวงพาณิชย์หรือกระทรวงอุตสาหกรรม แล้วแต่กรณี ประกาศกำหนด สำหรับในกรณีตาม (๓) ให้เป็นไปตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด

ข้อ ๑๕ ดริ ให้มีคณะกรรมการธง ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม ผู้แทนกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการ และให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการธงมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบการแสดงธง ให้เป็นไปตามข้อ ๑๕ ทวิ และให้มีอำนาจหน้าที่แนะนำปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในการดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้หรือในการวินิจฉัยปัญหาและตีความ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ด้วย”

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศ

ในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๔๗

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๒๒ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๕ ทวิ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๕ ทวิ การแสดงธงชาติไว้ที่สิ่งบรรจุ หีบห่อ สิ่งหุ้มห่อ สิ่งผูกมัด ผลิตภัณฑ์ สินค้าใดๆ อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ เครื่องแต่งกาย ร่างกาย หรือสิ่งอื่นใด ที่มีได้มีลักษณะเป็นการเหยียดหยามต่อธงชาติ ประเทศไทย หรือชาติไทย ให้ทำได้โดยสมควรในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๒) เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนเพื่อประโยชน์ทางการพาณิชย์

(๓) เป็นการแสดงธงชาติที่กระทำโดยเอกชนในกรณีอื่นๆ นอกจาก (๒)

หลักเกณฑ์และวิธีการขอความเห็นชอบในกรณีตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ ในส่วนการชักและประดับธงชาติ ณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และที่สาธารณสถาน ในโอกาสและวันพิธีสำคัญ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๓ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ การชัก หรือการแสดงธงชาติ และธงของต่างประเทศในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๓ ในโอกาสและวันพิธีสำคัญให้ชักและประดับธงชาติ ณ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และที่สาธารณสถาน ตามกำหนดวันและระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) วันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม	๑ วัน
(๒) วันมาฆบูชา	๑ วัน
(๓) วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ วันที่ ๖ เมษายน	๑ วัน
(๔) วันสงกรานต์ วันที่ ๑๓ เมษายน	๑ วัน
(๕) วันพืชมงคล	๑ วัน
(๖) วันวิสาขบูชา	๑ วัน
(๗) วันอาสาฬหบูชา	๑ วัน
(๘) วันเข้าพรรษา	๑ วัน
(๙) วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร วันที่ ๒๘ และวันที่ ๒๙ กรกฎาคม	๒ วัน
(๑๐) วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ วันที่ ๑๒ สิงหาคม	๑ วัน
(๑๑) วันพระราชทานธงชาติไทย วันที่ ๒๘ กันยายน	๑ วัน
(๑๒) วันสหประชาชาติ วันที่ ๒๔ ตุลาคม	๑ วัน

(๑๓) วันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระ

๒ วัน

พระปรมาภิไธยมหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๖๓๖

วันชาติ และวันพ่อแห่งชาติ วันที่ ๕ และวันที่ ๖ ธันวาคม

(๑๔) วันรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๐ ธันวาคม

๑ วัน

การชักและประดับธงในโอกาสหรือวันพิธีสำคัญอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่ทางราชการ
จะประกาศให้ทราบเป็นครั้งคราว

ส่วนการชักและประดับธงในงานพิธีสำคัญอื่น ๆ ตามประเพณีนิยมให้ปฏิบัติด้วยความ
ความเคารพ"

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง รุปรองขาคิตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ นายกรัฐมนตรี จึงประกาศกำหนดรูปธงชาติ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ธงไตรรงค์” ตามลักษณะที่กำหนดในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ ไว้เป็นตัวอย่าง ดังปรากฏรายละเอียดตามตัวอย่างของรูปธงชาติท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

รูปธงชาติตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

สัดส่วน: ๖ ส่วน : ๙ ส่วน

ในกรณีที่ธงชาติเป็นพื้นผ้า หน่วยงานของรัฐจะมีการใช้ การชัก หรือ การแสดงธงชาติในงานต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐให้เป็นที่ปรากฏสู่สาธารณะ ให้กำหนดเป็นดังนี้

ค่ามาตรฐานการวัดสีธงชาติในลักษณะเป็นค่าแนะนำ

สี	ระบบสี CIELAB D65			
	L*	a*	b*	ΔE^*
แดง	36.4	55.47	25.42	ไม่เกิน 1.5
ขาว	96.61	-0.15	-1.48	ไม่เกิน 1.5
น้ำเงิน	18.63	7.89	-19.45	ไม่เกิน 1.5

หมายเหตุ :

- เครื่องมือมาตรฐานที่ใช้วัดค่ามาตรฐานการวัดสีธงชาติ ในที่นี้คือเครื่อง Colorimetric spectrophotometer หลักการ 45/0 หรือ หลักการ d/8 โดยใช้โหมดการวัดแบบ Specular Exclude ; SCE (หลักการ d/8 เส้นผ่าศูนย์กลาง sphere ต้องไม่น้อยกว่า 152 มม.) แหล่งแสงประดิษฐ์ และมุมมองผู้สังเกตการณ์ใช้ : D65/10° .

- พังก์ชันยูวี: ตัดแสงยูวีหรือควบคุมได้
- มาตรฐานที่สอดคล้อง: ASTM E1164.

(สำเนา)

ที่ จ. ๔๔๖๒/๒๔๗๗

สำนักนายกรัฐมนตรี วังปารุสกวัน

วันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗

เรื่อง ประกวดเพลงชาติ

นายกรัฐมนตรี เรียน พระเจนดุริยางค์

ในสมัยที่สยามประเทศ ได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเป็นระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีความมุ่งหวังที่จะบำรุงชาติบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นนี้ ประชาชนพลเมืองควรจะมีเพลงชาติเป็นเครื่องปลุกใจให้รักชาติเพลงหนึ่งด้วย

บัดนี้ รัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้รับรองทำนองเพลงของท่านเป็นเพลงชาติแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความชื่นชมยินดีในวุฒิสามารถและกำลังน้ำใจรักชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยให้ท่านประพันธ์เพลงนั้นสำเร็จเป็นอย่างดี และขอชมเชยคุณความดีของท่านในการสนองคุณชาติในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยรฐนิยมนะฉบับที่ ๔

เรื่องการเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นสิ่งสำคัญประจำชาติพึงได้รับความเชิดชูเคารพของชาวไทยทั้งมวล จึงประกาศเป็น รฐนิยมนไว้ดังต่อไปนี้

๑. เมื่อได้เห็นการชักธงชาติขึ้นหรือลงจากเสาประจำสถานที่ราชการตามเวลา ปกติ หรือได้ยินเสียงแตรเดี่ยวหรือนกหวีดเป่าคำนับ หรือให้อาณัติสัญญาณการชัก ธงชาติขึ้นหรือลดธง ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตาม ประเพณีนิยม

๒. เมื่อได้เห็นธงไชยเฉลิมพล ธงเรือรบ ธงประจำกองยุวชนทหาร หรือธงประจำกอง ลูกเสือ ซึ่งทางราชการเชิญผ่านมาหรืออยู่กับที่ประจำแถวทหาร หรือหน่วยยุวชน หรือ ลูกเสือ ให้แสดงความเคารพโดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบ หรือตามประเพณีนิยม

๓. เมื่อได้ยินเพลงชาติ ซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการกิติ ซึ่งบุคคลบรรเลง ในงานพิธีอย่างหนึ่งอย่างใดกิติ ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในวงงานนั้นแสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตามประเพณีนิยม

๔. เมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี ซึ่งทางราชการบรรเลงในราชการกิติ ซึ่ง บุคคลบรรเลงในโรงมหรสพหรือในงานสโมสรใด ๆ กิติ ให้ผู้ที่ร่วมงาน หรือที่อยู่ในวงงาน หรือในโรงมหรสพนั้นแสดงความเคารพ โดยปฏิบัติตามระเบียบเครื่องแบบหรือตาม ประเพณีนิยม

๕. เมื่อได้เห็นผู้ใดไม่แสดงความเคารพดังกล่าวในข้อ ๑-๒-๓ และ ๔ นั้น พึงช่วยกันตักเตือนชี้แจงให้เห็นความสำคัญแห่งการเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลง สรรเสริญพระบารมี.

ประกาศมา ณ วันที่ ๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยรฐินิยมฉบับที่ ๖
เรื่องทำนองและเนื้อร้องเพลงชาติ

ด้วยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ทำนองและเนื้อร้องเพลงชาติ ซึ่งได้ประกาศไว้ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗ นั้น ทำนองเพลงเป็นที่นิยมแพร่หลายตามสมควรแล้ว แต่เนื้อร้องจะต้องมีใหม่ เพราะชื่อประเทศได้เรียกว่าประเทศไทยแล้ว จึงได้ประกาศให้ประชาชนเข้าประกวดแต่งมาใหม่ บัดนี้คณะกรรมการได้พิจารณาคัดเลือกเนื้อร้องบางบทเสนอให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัย คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาพิจารณาแล้วลงมติพร้อมกันตกลงตามบทเพลงของกองทัพบกโดยได้แก้ไขเล็กน้อย

จึงประกาศเป็นรฐินิยมไว้ดังต่อไปนี้

๑. ทำนองเพลงชาติ ให้ใช้ทำนองเพลงของพระเจนดุริยางค์ ตามแบบที่มีอยู่ ณ กรมศิลปากร

๒. เนื้อร้องเพลงชาติ ให้ใช้บทเพลงของกองทัพบก ดังต่อไปนี้

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย	เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล	ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด	เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี	เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัย ชโย

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๒

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

เกร็ดความรู้

ธงสำหรับพระมหากษัตริย์

๑. ธงมหาราชใหญ่ มีลักษณะรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีเหลือง ขนาดกว้าง ๑ ส่วน ยาว ๑ ส่วน ตรงกลางเป็นรูปครุฑพาว์สีแดง

การใช้ การชัก การแสดงธง

ใช้เป็นธงประจำพระองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่ออัญเชิญไปในกระบวนใด เป็นที่หมายว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จโดยกระบวนนั้น หรือเชิญขึ้นในที่แห่งใดก็เป็นที่หมายว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับอยู่ ณ ที่นั้น ถ้าประทับอยู่ ณ เรือพระที่นั่งลำใด ให้เชิญธงมหาราชขึ้นไว้ที่ยอดเสา เป็นเครื่องหมาย และใช้ประดับที่เสาหน้ารถยนต์พระที่นั่งด้วย

ประวัติ

ธงประจำพระองค์พระมหากษัตริย์สร้างขึ้นครั้งแรกในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรียกว่า **ธงจอมเกล้า** ถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเปลี่ยนธงประจำพระองค์เป็น **ธงบรมราชวัชรมหาสยามินทร์** ในพุทธศักราช ๒๔๓๔ และต่อมาในพุทธศักราช ๒๔๔๐ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น **ธงมหาราช** ลักษณะเป็นธงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า พื้นนอกสีแดง

พื้นในสี่ขาบ กลางองค์เป็นรูปโล่ตราแผ่นดินมีจักรและตรีไชวักันอยู่บนโล่ มีพระมหาพิชัยมงกุฎสวมอยู่เบื้องบนอีกทีหนึ่ง สองข้างโล่เป็นรูปเครื่องสูง ๗ ชั้น ภายในโล่ตราแผ่นดินแบ่งเป็น ๓ ช่อง ช่องบนเป็นรูปช้างไอยราพตสามเศียร บนพื้นเหลือง ช่องล่างข้างขวาเป็นรูปช้างเผือกบนพื้นชมพู ช่องล่างด้านซ้ายเป็นรูปกริชสองอันไขว้กันบนพื้นแดง มีแท่นรองรับรูปโล่และเครื่องสูง ๗ ชั้น พื้นสีเหลือง

พุทธศักราช ๒๔๕๗ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ยกเลิกพระราชบัญญัติธงที่มีมาแต่รัชกาลก่อน และตราพระราชบัญญัติธงรัตนโกสินทรศก ๑๒๙ ขึ้น ธงมหाराชได้เปลี่ยนลักษณะใหม่เป็นธงสีเหลืองมีรูปครุฑสีแดงอยู่ตรงกลางและกำหนดให้มี ๒ ขนาด คือ ธงมหाराชใหญ่และธงมหाराชน้อย รัชกาลต่อ ๆ มา แม้มีพระราชบัญญัติธงประกาศออกใช้อีก ลักษณะธงมหाराชก็ได้เปลี่ยนแปลง คงใช้สีบมาดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ และยังใช้อยู่ในปัจจุบัน

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายแสดงองค์พระมหากษัตริย์

๒. ธงมหาราชน้อย มีลักษณะแบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงมหาราชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาว แปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลีก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น

การใช้ การชัก การแสดงธง

ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงมหาราชใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดการยิ่งสุดถวายคำนับ

ประวัติ

ธงมหาราชน้อย สร้างขึ้นใช้เป็นครั้งแรกในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวตามความในพระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทรศก ๑๒๙ ซึ่งกำหนดให้ธงมหาราชมี ๒ ขนาด คือ ธงมหาราชใหญ่และธงมหาราชน้อย ลักษณะธงมหาราชน้อยเป็นแบบที่ใช้สืบเนื่องมาจนปัจจุบัน

ธงสำหรับองค์สมเด็จพระราชินี

๑. ธงราชินีใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงมหาราชใหญ่ ตอนปลายตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

การใช้ การชัก การแสดงธง

สำหรับชักขึ้นบนเสาใหญ่ในเรือพระที่นั่ง เมื่อเสด็จโดยพระอิสริยยศ เป็นเครื่องหมายว่าได้เสด็จโดยเรือลำนั้น และใช้ประดับที่เสานำรถยนต์พระที่นั่งด้วย

ประวัติ

ธงราชินีเริ่มมีเป็นครั้งแรกในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พุทธศักราช ๒๔๔๐ ลักษณะเหมือนธงมหาราชในยุคนั้น แต่ปลายตัดเป็นแฉกอย่างหางนกแซงแซว ต่อมา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ยกเลิกพระราชบัญญัติธงเดิมทั้งหมด และตราพระราชบัญญัติธงรัตนโกสินทรศก ๑๒๙ ขึ้นใช้แทนเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๓ พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้เปลี่ยนลักษณะธงประจำองค์สมเด็จพระราชินี และแบ่งเป็น ๒ แบบ คือ ธงราชินีใหญ่ และธงราชินีน้อย ลักษณะธงในรัชกาลนี้ได้ใช้สืบเนื่องในรัชกาลต่าง ๆ มาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์สมเด็จพระราชินี

๒. ธงราชินีน้อย ส่วนต้นพื้นสีเหลือง กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร มีรูปครุฑพ่าห์สีแดงตรงกลาง มีชายต่อสีแดงเป็นธงรูปยาวเรียวปลาย ขนาดกว้างปลายธงเท่ากับครึ่งหนึ่งของความกว้างตอนต้น (๓๐ เซนติเมตร) ชายตัดเป็นแฉกอย่างหางนกแซงแซว สัดส่วนอย่างอื่นเหมือนกับธงมหาราชน้อย

การใช้ การชัก การแสดงธง

ธงนี้ ถ้าชักขึ้นแทนธงราชินีใหญ่ หมายความว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดการยี่งสุดถวายคำนับ

ประวัติ

บัญญัติขึ้นใช้ตามความในพระราชบัญญัติธง ร.ต.นโกสินทรศก ๑๒๙ แม้ภายหลังจะมีพระราชบัญญัติธงออกบังคับใช้อีกหลายฉบับ ลักษณะธงราชินีน้อยที่ปรากฏในพระราชบัญญัติใหม่ก็ยังคงเหมือนเดิมทุกประการ และยังคงใช้สืบมาจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์สมเด็จพระราชินี

ธงสำหรับองค์สมเด็จพระบรมราชชนนี

๑. ธงบรมราชวงศ์ใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน พื้นธงสีเหลือง ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง ที่ตรงกลางตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของผืนธง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาบ มีขนาดกว้างยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธง ภายในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสีขาบมีรูปมงกุฎขัตติยราชนารีประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า ๒ ชั้น เหนือตั่ง และมีตั่งลดตั่งฉัตรกลีบบัว ๕ ชั้น อยู่สองข้าง รูปเหล่านี้เป็นสีเหลืองเข้ม

การใช้ การชัก และการแสดงธง

ใช้ชักขึ้นที่พระราชพาหนะสำหรับสมเด็จพระบรมราชชนนี ซึ่งเสด็จโดย พระอิสริยยศ

ประวัติ

บัญญัติขึ้นใช้ครั้งแรกตามความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อเป็นธงประจำพระองค์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์สมเด็จพระบรมราชชนนี

๒. ธงบรมราชวงศ์น้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับตอนต้นของธงบรมราชวงศ์ใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีแดงแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น

การใช้ การชัก การแสดงธง

ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงบรมราชวงศ์ใหญ่ หมายความว่า โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ดการยิงสลุตถวายคำนับ

ประวัติ

บัญญัติขึ้นใช้ครั้งแรกตามความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์สมเด็จพระบรมราชชนนี

ธงสำหรับองค์สมเด็จพระยุพราช

๑. ธงเยาวราชใหญ่ มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงมีสีสองสี รอบนอกสีขาบ รอบในสีเหลือง กว้างยาวครึ่งหนึ่งของรอบนอก มีรูปครุฑพ่าห์สีแดงอยู่ตรงกลาง

การใช้ การชัก การแสดงธง

ใช้สำหรับชักขึ้นบนเสาใหญ่ในเรือพระที่นั่งหรือเรือรบที่สมเด็จพระยุพราชเสด็จโดยพระราชอิสริยยศ เป็นเครื่องหมายว่าได้เสด็จโดยเรือลำนั้น

ประวัติ

เดิมพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้าง **ธงเยาวราชวิธี** ขึ้นในพุทธศักราช ๒๔๓๔ เพื่อเป็นธงสำหรับราชตระกูล ต่อมาในพุทธศักราช ๒๔๔๐ ได้ตราพระราชบัญญัติธงขึ้นใหม่ แบ่งธงประจำพระองค์ราชตระกูลตามลำดับชั้นพระราชอิสริยยศ กำหนดให้ **ธงเยาวราช** เป็นธงประจำพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร มีลักษณะเป็นธงพื้นสีขาบ กลางธงมีรูปโล่ตราแผ่นดินสามช่อง ช่องบนเป็นรูปช้างไอยราพตสามเศียร ช่องล่างข้างขวาเป็นรูปช้างเผือกบนพื้นสีชมพู ช่องล่างข้างซ้ายเป็นรูปกริช ๒ อันไขว้กันบนพื้นสีแดง เบื้องบนโล่เป็นรูปจักรและตรีไขว้กัน ภายใต้พระมหากษัตริย์มงกุฎ สองข้างโล่เป็นรูปเครื่องสูง ๕ ชั้น และมีแท่นสีเหลืองรองรับรูปทั้งหมด ธงนี้ได้ใช้มาจนสิ้นรัชกาล

พุทธศักราช ๒๕๕๓ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติธงฉบับใหม่ ได้เปลี่ยนแปลงลักษณะธงเยวราช และแยกออกเป็น ๒ แบบ คือ ธงเยวราชใหญ่ และ ธงเยวราชน้อย แบบธงในรัชกาลนี้ได้ใช้สืบมาจนปัจจุบัน เนื่องจากพระราชบัญญัติธงซึ่งประกาศใช้ในสมัยหลังมิได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบแต่อย่างใด

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์สมเด็จพระยุพราช

๒. ธงเยวราชน้อย แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยวราชใหญ่ แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาว แปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๘ เท่าของความกว้างของตอนต้น

การใช้ การซัก การแสดงธง

ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ หมายความว่า โปรตเกล้า
โปรตกระหม่อมให้งดการยิงสลุตถวายคำนับ

ประวัติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรตเกล้าโปรตกระหม่อมให้
กำหนดขึ้นใช้ตามความในพระราชบัญญัติธงรัตนโกสินทรศก ๑๒๙ (พุทธศักราช
๒๔๕๓) คู่กับธงเยาวราชใหญ่ ในรัชกาลต่อ ๆ มา แม้จะมีพระราชบัญญัติธงออก
ประกาศใช้อีกหลายครั้ง แต่ก็มิได้เปลี่ยนแปลงลักษณะธงเยาวราชใหญ่ และธง
เยาวราชน้อย ยังคงใช้สืบเนื่องมาจนปัจจุบัน

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์สมเด็จพระยุพราช

ธงสำหรับองค์พระวรชายาแห่งสมเด็จพระยุพราช

๑. ธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธงเหมือนธงเยาวราชใหญ่ ตอนปลายเป็นสีขาบตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วนของความยาวของผืนธง

การใช้ การชัก การแสดงธง

ใช้ชักขึ้นประจำพระราชพาหนะของพระวรชายาแห่งสมเด็จพระยุพราช เมื่อเสด็จโดยพระราชอิสริยยศ

ประวัติ

ธงประจำพระองค์พระวรชายาแห่งสมเด็จพระยุพราชนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างขึ้นเป็นครั้งแรกในพุทธศักราช ๒๔๔๒ เรียกว่า ธงพระวรชายาแห่งพระเยาวราช ลักษณะเหมือนธงเยาวราชรัชที่สร้างขึ้นในรัชกาลของพระองค์ แต่ชายธงเป็นแฉกอย่างหางนกแซงแซว ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เปลี่ยนลักษณะธงใหม่ และแบ่งเป็น ๒ แบบ เรียกว่า ธงพระวรชายาแห่งพระเยาวราชใหญ่ และ ธงพระวรชายาแห่งพระเยาวราชน้อย

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์พระวรชายาแห่งสมเด็จพระยุพราช

๒. ธงเยาวราชน้อยฝ่ายใน แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน มีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงเยาวราชน้อย เว้นแต่ชายต่อเป็นสีแดง

การใช้ การชัก การแสดงธง

ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน หมายความว่า โปรดให้งดการยิงสลุตถวายค่านับ

ประวัติ

ธงประจำพระองค์พระวรชายาแห่งสมเด็จพระยุพราชนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างขึ้นเป็นครั้งแรกใน พุทธศักราช ๒๔๔๒ เรียกว่า ธงพระวรชายาแห่งพระเยาวราช ลักษณะเหมือน ธงเยาวราชธวัชที่สร้างขึ้นในรัชกาลของพระองค์ แต่ชายธงเป็นแฉกอย่างหางนกแซงแซว ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เปลี่ยนลักษณะธงใหม่ และแบ่งเป็น ๒ แบบ เรียกว่า ธงพระวรชายาแห่งพระเยาวราชใหญ่ และ ธงพระวรชายาแห่งพระเยาวราชน้อย

ถึงพุทธศักราช ๒๔๗๔ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้เปลี่ยนชื่อธงทั้ง ๒ ใหม่เป็น ธงเยาวราชใหญ่ฝ่ายใน และ ธงเยาวราชน้อยฝ่ายใน ลักษณะธงเป็นเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ และยังใช้อยู่จนปัจจุบัน

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์พระวรชายาแห่งสมเด็จพระยุพราชในกรณี ที่ให้งดการยิงสลุต

ธงสำหรับองค์พระราชโอรส สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ หรือสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

๑. ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส พื้นธงสีขาบ มีดวงกลมสีเหลือง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาวครึ่งหนึ่งของความกว้างของผืนธง อยู่ตรงกลางของผืนธง ภายในดวงกลมมีรูปครุฑพ่าห์สีแดง

การใช้ การชัก การแสดงธง

ใช้สำหรับชักขึ้นบนเสาใหญ่ในเรือหรือที่เสารถพระที่นั่ง เป็นเครื่องหมายว่า พระราชโอรส สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ หรือสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล เสด็จโดยพระอิสริยยศ

ประวัติ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้สร้างธงสำหรับพระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ขึ้นใช้ในพุทธศักราช ๒๔๔๐ เรียกว่า ธงราชวงศ์ มีลักษณะเป็นธงสีขาบ ภายในเป็นรูปโล่ตราแผ่นดิน เบื้องบนมีรูปจักรและตรีไวกันภายในใต้พระมหามงกุฎ ถึงพุทธศักราช ๒๔๔๒ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แบ่งธงราชวงศ์ออกเป็นฝ่ายหน้าและฝ่ายใน แต่ยังคงเรียกว่า ธงราชวงศ์ เหมือนเดิม

พุทธศักราช ๒๔๕๓ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กำหนดแบ่งธงราชวงศ์เป็น ธงราชวงศ์ใหญ่ และ ธงราชวงศ์น้อย มีรูปลักษณะต่างจากรัชกาลก่อนและรูปลักษณะของธงทั้ง ๒ นี้ ก็ยังปรากฏใช้อยู่ในพระราชบัญญัติธงสมัยต่อ ๆ มา จนถึงพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพียงแต่เรียกว่า ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า และ ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์พระราชโอรส สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ หรือ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

๒. ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า แบ่งตามความยาวออกเป็นสองตอน ตอนต้นมีลักษณะและสีอย่างเดียวกับธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า แต่กว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร ตอนปลายมีลักษณะเป็นชายต่อสีขาวแปลงเป็นรูปธงยาวเรียว โดยให้ปลายสุดกว้างครึ่งหนึ่งของตอนต้น ปลายธงตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๓ ใน ๔ ส่วนของความยาวของผืนธง ความยาวของผืนธงเป็น ๔ เท่าของความกว้างของตอนต้น

การใช้ การชัก การแสดงธง

ธงนี้ถ้าชักขึ้น แทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า หมายความว่า โปรดให้งดการยิงสลุตถวายคำนับ

ประวัติ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างธงสำหรับพระราชวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ขึ้นใช้ในพุทธศักราช ๒๔๔๐ เรียกว่า *ธงราชวงศ์* มีลักษณะเป็นธงสีขาบ ภายในเป็นรูปโล่ตราแผ่นดิน เบื้องบนมีรูปจักรและตรีชฎไว้กันภายใต้พระมหามงกุฎ ถึงพุทธศักราช ๒๔๔๒ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แบ่งธงราชวงศ์ออกเป็นฝ่ายหน้าและฝ่ายใน แต่ยังคงเรียกว่า *ธงราชวงศ์* เหมือนเดิม

พุทธศักราช ๒๔๕๓ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กำหนดแบ่งธงราชวงศ์เป็น *ธงราชวงศ์ใหญ่* และ *ธงราชวงศ์น้อย* มีรูปลักษณะต่างจากรัชกาลก่อนและรูปลักษณะของธงทั้ง ๒ นี้ ก็ยังปรากฏใช้อยู่ในพระราชบัญญัติธงสมัยต่อ ๆ มา จนถึงพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพียงแต่เรียกว่า *ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายหน้า* และ *ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า*

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์พระราชโอรส สมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ หรือ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

ธงสำหรับองค์พระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
หรือสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

๑. ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๒ ส่วน ยาว ๓ ส่วน ตอนต้น ๒ ใน ๓ ส่วน ของความยาวของผืนธงเหมือนธงราชวงศ์ใหญ่ ฝ่ายหน้า ตอนปลายเป็นสีขาบ ตัดเป็นแฉกรูปหางนกแซงแซว ลึก ๑ ใน ๓ ส่วน ของความยาวของผืนธง

การใช้ การชัก การแสดงธง

ใช้เป็นเครื่องหมายสำหรับพระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ หรือ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล เมื่อเสด็จในเรือหรือ รถพระที่นั่ง โดยพระอิสริยยศ

ประวัติ

ธงราชวงศ์ฝ่ายใน หมายถึง ธงประจำพระองค์พระราชวงศ์ที่เป็นหญิง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างขึ้น เป็นครั้งแรกในพุทธศักราช ๒๔๔๒ ตามความในพระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทรศก ๑๑๘ ขณะนั้นยังเรียกว่า **ธงราชวงศ์** ต่อมาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้แบ่งธงราชวงศ์ฝ่ายในออกเป็น ๒ แบบ ตาม ความในพระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทรศก ๑๒๙ คือ **ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน** และ **ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน** ลักษณะธงทั้งสองนี้ยังใช้สืบมาจนปัจจุบัน ดังกล่าว ในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์พระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ หรือ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

๒. ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน เหมือนธงราชวงศ์น้อยฝ่ายหน้า แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ตอนต้นพื้นสีขาบกว้างไม่เกิน ๖๐ เซนติเมตร มีรูปวงกลมสีเหลืองภายในมีรูปครุฑพาว์สีแดงอยู่ตรงกลาง ตอนปลายธงมีชายต่อเป็นธงยาวเรียวยาวปลายสีแดง

การใช้ การชัก การแสดงธง

ธงนี้ถ้าชักขึ้นแทนธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน หมายความว่า โปรดให้งดการยิงสลุตถวายคำนับ

ประวัติ

ธงราชวงศ์ฝ่ายใน หมายถึง ธงประจำพระองค์พระราชวงศ์ที่เป็นหญิง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สร้างขึ้นเป็นครั้งแรกในพุทธศักราช ๒๔๔๒ ตามความในพระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทรศก ๑๑๘ ขณะนั้นยังเรียกว่า **ธงราชวงศ์** ต่อมาถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้แบ่งธงราชวงศ์ฝ่ายในออกเป็น ๒ แบบ ตามความในพระราชบัญญัติธง รัตนโกสินทรศก ๑๒๔ คือ **ธงราชวงศ์ใหญ่ฝ่ายใน** และ **ธงราชวงศ์น้อยฝ่ายใน** ลักษณะธงทั้งสองนี้ยังใช้สืบมาจนปัจจุบัน ดังความในพระราชบัญญัติธง พ.ศ. ๒๕๒๒

ประเพณีการใช้

เป็นเครื่องหมายสำหรับองค์พระราชธิดา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ หรือ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ แห่งพระมหากษัตริย์ทุกรัชกาล

คำแนะนำในการพับธงชาติ

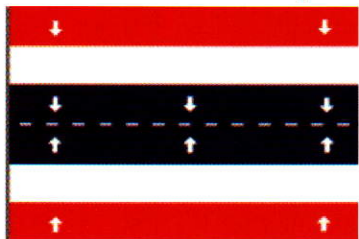
รูปที่ ๑

รูปที่ ๖

รูปที่ ๒

รูปที่ ๗

รูปที่ ๘

รูปที่ ๓

รูปที่ ๙

รูปที่ ๑๐

รูปที่ ๔

รูปที่ ๑๑

รูปที่ ๕

รูปที่ ๑๒

รูปที่ ๑๓

รูปที่ ๑๔

รูปที่ ๑๕

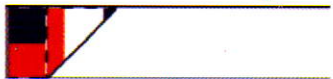
รูปที่ ๑๖

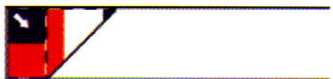
รูปที่ ๑๗

รูปที่ ๑๘

รูปที่ ๑๙

รูปที่ ๒๐

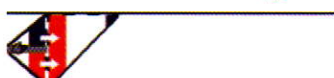
รูปที่ ๒๑

รูปที่ ๒๒

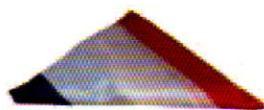
รูปที่ ๒๓

รูปที่ ๒๔

๒๕

คำแนะนำในการทำลายธงชาติเก่าที่ชำรุดเสื่อมสภาพ

ในกรณีที่ธงชาติชำรุด เสียหาย หรือขาดวินไม่สมควรนำมาใช้ ให้ทำลายอย่างเหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งกระทำได้โดยวิธีการฉีกผืนธงชาติที่เสื่อมสภาพแล้ว ให้ริ้วสีแยกออกจากกันให้หมดสภาพ หรือลักษณะอันเป็นผืนธงชาติ หรือแถบสีธงชาติ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑

ขั้นตอนที่ ๒

ขั้นตอนที่ ๓

ขั้นตอนที่ ๔

ขั้นตอนที่ ๕

ขั้นตอนที่ ๖

หนังสืออ้างอิง

- กรมเสมียนตรา กระทรวงกลาโหม. ๑๐๐ ปี กรมเสมียนตรา ประมวลแบบ
ธรรมเนียมทหาร, กรุงเทพฯ : แผนกโรงพิมพ์ กองบริการ สำนักงาน
สนับสนุน สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, ๒๕๕๒.
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไทย. เอกสารคู่มือรวบรวมลิงก์ข้อมูลเพลงชาติไทยและเพลง
สรรเสริญพระบารมี (t-h-a-i-l-a-n-d.org) : มูลนิธิเพื่อพิพิธภัณฑสถานไทย,
๒๕๕๔.
- พิพิธภัณฑสถานสยาม. **ธงสยามไทยเมิน ฝรั่งมอง** : มูลนิธิเพื่อพิพิธภัณฑสถานไทย, ๒๕๕๓.
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. **คู่มือแนวทาง
ปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติ**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.), ๒๕๕๖.
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
คู่มือปฏิบัติเกี่ยวกับธงชาติ, กรุงเทพฯ : บริษัท เซเวน พรินต์ติ้ง กรู๊ป
จำกัด, ๒๕๕๑.
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. **คู่มือ
เพลงสำคัญของแผ่นดิน**, กรุงเทพฯ : บริษัท เซเวน พรินต์ติ้ง กรู๊ป จำกัด,
๒๕๕๑.
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
คู่มือเพลงสำคัญของแผ่นดิน, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศรีเมืองการพิมพ์
จำกัด, ๒๕๔๗.
- สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
ธงสำคัญของชาติ, กรุงเทพฯ : บริษัท ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด,
๒๕๔๘.

ขอขอบคุณ

กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
โดยกองออกแบบและก่อสร้างพลับพลาพิธี